241

T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
IX. Şube

Mahrem ve Hizmete Özel

ADMİRALTY
MUHAREBE ÖZETLERİ

7

(Scharnhorst), (Gneisenau) ve (Prinz Eugen)'in
İngiliz kanalından geçişleri.
12 - Şubat - 1942

St. Nazaire'e taarruz.
28 - Mart - 1942

1948

T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
IX. Şube

Mahrem ve Hizmete Özel

ADMİRALTY MUHAREBE ÖZETLERİ

7

(Scharnhorst), (Gneisenau) ve (Prinz Eugen)'in
İngiliz kanalından geçişleri.
12 - Şubat - 1942

St. Nazaire'e taarruz.
28 - Mart - 1942

1948

(Scharnhorst), (Gneisenau) muharebe kruvazörlerile (Prinz Eugen) kruvazörünün İngiliz kanalından geçişleri

11/12 - Şubat - 1942

1 — Giriş.

1941 senesi Martının ortalarına doğru Alman muharebe kruvazörleri (SCHARNHORST) [1] ve (GNEİSENAU) [1] Atlantikte ticaret harbi yaptıktan sonra Brest'e dönmüşlerdi. (SCHARNHORST) un temmuzda La Pallice'e kadar yaptığı kısa bir seyahat istisna edilirse, gemiler bu limanda takriben onbir ay kadar kalmışlardır. Bu müddet zarfında, batırılan BİSMARCK'dan ayrılan 8 pusluk (PRİNZ EUGEN) [2] kruvazörü de bunlara iltihak etti.

Bu onbir ay zarfında muharebe kruvazörlerine, İngiliz hava kuvvetleri tarafından defalarca ağır bomba taarruzları yapıldı. Verdirilen hasarın müessir olduğunda şüphe yoktu, fakat hiçbir gemi batmadı. Bununla beraber bunlar Brest'te tesbit edilmişlerdi. Bahriye nezareti, bunların Almanyaya, İngiliz kanalından geçerek dönecekleri mütaleasında idi. Hava kuvvetlerile müşterek harekât plânı da bu ihtimale dayanarak yapılmıştı.

1942 senesi başında yapılan hava keşifleri, Brest'te bulunan üç Alman gemisinin denize çıkabilecek durumda olduklarını açık olarak gösteriyordu. Çeşitli kaynaklardan alınan raporlar da bunların limanı terk etmeğe hazırlandıklarını teyit ediyordu.

2 — Bahriye nezaretinin durumu kıymetlendirmesi ve aldığı tertibat, 3 - Şubat - 1942

3 - Şubat - 1942 de düşman gemilerinin, yakında Brest'i terketmek niyetinde oldukları şüphesiz görünüyordu. Bahriye nezaretinin mütaleası, bunların büyük bir ihtimalle İngiliz kanalı yolu ile anavatan limanlarına dönecekleri merkezinde idi. [3]

Bu ihtimale dayanarak Dover komutanlığının hücumbot ve motor

[1] 1938 - 1939 da tamamlanmıştır; 26000 ton; sürati (tahmin edilen) 30 mil, ana silâhları 9 - 28 s/m lik top; 12 - 15 lik ufki ve şakulî hedeflere karşı uzun menzilli top; yine çift maksatlı 14 - 10,5 s/m lik top.

[2] 1940 ta tamamlanmıştır. 10000 ton; 32 mil sürat; başlıca silâhları 8 - 30,3 s/m lik, 12 - 10,5 s/m. liktop.

[3] Hava nezareti durum tartışması da buna benzer bir neticeye varmıştır.

gambotlarının takviyesine karar verildi. Bu maksatla, Nore [1] başkomutanlığından altı muhriple (torpitosu bulunan), altı hücumbotunun Dover komutanı [2] Tümamiralin emrine vermesi istendi. Mayn dökücü Welshman da bu meyanda onun emrine verildi. [3]

Bu kuvvetlerin vuruş kudreti büyük değildi. Dover komutanı tümamiralin isteği üzerine bu kuvvetler, 825 No. lı donanma hava kuvvetleri filosunun altı Swordfish tayyaresile arttırıldı. Bunlar Manston hava meydanında konuşa geçirildi ve hareketlerinin A. O. C. 11 No. lı grupla işbirliği ederek, kendisi tarafından düzenlenmesi kararlaştırıldı.

3 — Dover komutanı tümamiralin durumu tartışması ve harekât plânı. (Kroki No. 1)

Böyle hafif kuvvetlere, gayrı muayyen bir zaman için, her an harekete hazır bulunması yolunda talimat vermek imkânsızdır. Esasen gece, hava keşiflerine güvenilemiyordu, maamafih uygun hava şartları altında her gün kâfi haber alınabilecekti. [4]

Almanların İngiliz kanalından geçmek için karanlık müddetinden azamî istifade edecekleri kuvvetle tahmin ediliyordu. (Takriben 14 saat) diğer taraftan Dover boğazından geçmek için, maynlardan doğan tehlikeyi azaltmak bakımından iki saatlik met müddeti en müsait zamandır.

Bütün bu faktörleri vaziyet muhakemesinde inceleyen tümamiral, şu neticeye vardı :-

[1] Tümamiral Sir George H. D/O Lyon K. C. B.

[2] Tümamiral Sir Bertram Ramsey, K. C. B., M. V. O.

[3] Bu tertibat bahriye nezareti tarafından 3 - Şubat - 1942 saat 12,52 de aşağıdaki adreslere işaretle tebliğ edilmiştir : -

Rosyth, Plymouth, Portsmouth, Nore, Batı yolları, Anavatan filosu başkomutanlıklarile, Orkney ve Shetland adaları komutanlığı, Dover komutanı ve denizaltı filosu komutanlığı.

«Bahriye nezareti halen Brest'te bulunan düşman gemilerinin en muhtemel muharebe rotasının, Kanalı geçtikten sonra Anavatan limanlarına doğru doğuya kırılacağı mütaleasındadır. Plymouth başkomutanın, H. M. S. Manxman'in harekâta devamı ve H. M. S. Welshman'in Portsmouth'a giderek mümkün olan süratle maynlarını tamamlaması yolundaki isteği çok yerindedir. Welshman Dover komutanı tümamiralin emri altına girecektir. Nore başkomutanının talebi üzerine, 6 muhrip torpito silâhlarile Thames ağzında dört saatlik hazırlık durumunda olarak Dover komutanı tümamiralın emri altında harekâta hazır olacaklardır. Doğu sahili boyunca ticaret konvoylarının maruz bulunacağı fazla tehlikeler kabul edilmelidir.

Başkomutan bundan başka 6 hücumbotunu harekâta faydalı olabilecek şekilde Dover komutanının emri altında tutmayi istemektedir.»

[4] Dover komutanlığı normal hava keşiflerini, Fecamp ile Ostend arasında sabah alacakaranlıkta başlamak ve ikişer saat aralıkla bütün gün devam etmek üzere 11. grupla düzenlemişti. Bu keşifler «Jim Crows» diye anılan avlarla yapılıyordu. Buna ilâveten 16. grupta 01,00 den sabah alacakaranlığa kadar Le Havre ile Boulogne arasında ayrı olarak düzenlenmiş bir karakol yapıyordu.

Met, cezir şartları bahis mevzuu olunca, Almanların en muhtemel hareket tarzı; boğaza gün doğarken veya doğmadan evvel varmak olacaktı. [1] Bu takdirde mevcudiyetleri hakkında ilk haber ancak, ya Radar vasıtasile Cape Gris Nez'nin lodosunda iken veya boğazda bir saatlik bir mesafe kat'ettikleri zaman alınabilecekti.

Bu itibarla Swordfish tayyareleri dahil bütün kuvvetlerin her gece, Dover'de suların yüksek bulunduğu müddet zarfında her an harekete hazır bulundurulması icap ediyordu.

Tümamiral Ramsey tarafından hazırlanan bu plân, düşmana; Britanya sahil bataryaları silsilesi ve Radarla kavranmış bir saha olan Dover boğazında, hücumbotları ve Swordfish tayyarelerile kombine bir torpito taarruzu yaparak kuvvetini kırmak esasına dayanıyordu. Bunu da, tabiî olarak West Hinder bankının 30 mil poyrazında, + 51°30′ arzındaki bir mevkide muhriplerin taarruzları takip edecekti. Bu mevki, muhriplere kendi mayn tarlalarımızın engel olmıyacağı bir hareket serbestîsi vermek ve batıdaki müteaddit düşman sahil bataryalarından uzak bulunmak maksadile seçilmişti.

Ayni zamanda düşman gemilerinin muhrip taarruzlarının yapılacağı sahaya varmadan önce, maynlar ve torpitolardan zarar görerek hasara uğratılabileceği ümit ediliyordu. Bu deniz taarruzlarına avların himayesi altında bombardıman ve sahil savunma tayyareleri ağır bomba taarruzlarile refakat edeceklerdi.

Dover muhripler için elverişli olmadığından bunlar Harwich'te bırakıldılar. Buradan, Doverin Radardan kısa bir haber alması halinde bile West Hinder açığındaki mevkie yetişebilecek kâfi vakitleri olacaktı. [2]

Hücumbotları da Sandettiè ve Ruytingen bankları (arz + 51° 10′, tul + 2° 00′) arasında Almanların yolunu kesmek için Nore'dan daha elverişli bir mevki olan Ramsgate'e kaydırıldı. Dover'de bulunan botlar da Calais veya Cape Blanc Nez (arz + 50° 55′, tul + 1° 43′) açığında taarruz edeceklerdi.

Eğer Almanlar geceleyin mehtap müddeti zarfında geçecek olurlarsa Swordfish tayyareleri filo halinde; karanlık zamanda geçecek olurlarsa tek tayyare halinde taarruz edeceklerdi. Taarruzlar Swingate'teki hava kuvvetleri kontrol odaları tarafından hedefe yöneltilecek şekilde düzenlendi. Ve harekâta yardım etmek maksadile Hurricanes tayyareleri hedefi aydınlatmak için tenvir bambaları atacaklardı. Her kuvvete âni emirler

[1] Diğer taraftan alacakaranlık veya karanlık saatler muhriplerin ve hücumbotlarının hücumları için çok müsait olduğu gibi, düşman için de «mutlak keşfedilmek ve hücuma uğramak ihtimallerine binaen» boğazdan, yakında üslenen tayyarelerin, perdedeki muhriplerin ve nihayet gemilerin kuvvetli zırhlarının himayesinde gündüz geçmeyi tercih edebilirdi.

[2] İşaret alındığı zaman zaten onlar kısa hazırlık durumunda idiler.

verildi. Ve plân tatbik mevkiine konmak için istenilen; (ilk emirlerin tatbikatına devam olunacaktır) talimatı idi. Düşmanın mevkii, onu yakalamak görevine yardım için her beş ve on dakikada bir RADAR tarafından yayılacaktı.

Bu tertibat; 3 - şubat tarihinde Admiralty tarafından yapılan vaziyet muhakemesinin kabulü ile tatbik mevkiine kondu. Ve 12 - şubatta Alman gemileri kanalda gözükünceye kadar buna bağlı kaldı.

4 — İngiliz kanalında deniz faaliyeti: 3:12 - Şubat - 1942

Bu müddet zarfında düşmanın kanalda bazı hususî hareketler hazırladığı hakkında müteaddit emareler vardı. Bu meyanda; sahillerde ve açıklardaki mayn tarama faaliyetinde göze çarpacak derecede bir artış görülüyordu. 8 : 9 - şubat gecesi kanaldan birkaç Alman muhribi geçti. Bunlara hücumbotları tarafından Gravelines açıklarında muvaffakıyetsiz bir taarruz yapıldı. Bu taarruzu yapan hücumbotlarından üçü South Foreland açıklaırnda karaya düştü. Ve müteakip hizmetler için istifade edilmedi. [1]

Dover komutanı; fâsıladan istifade ederek H. M. S. Welshman ile Etaples batısı, St. Valery, Cape D' Antifer ve Cape Barfleur'e mayn tarlaları tesis ettirdi. Bu suretle durumu kuvvetlendirdi. Ocakta da H. M. S. Plover tarafından Dover boğazının poyrazına doğru ikisi Ruytingen Bank'ın poyrazında ve biri West Hinder ve Dyck Bankların arasında olmak üzere üç mayn sahası daha yapılmıştır. [2] 11 : 12 - şubat gecesi 8 kadar Alman hücumbotu Dungeness açıklarında ticaret nakliyatına karşı sabaha kadar harekâtta bulundular. Brestte Almanların henüz tahliye etmiş oldukları demir yerlerine İngiliz bomba uçakları taarruz ederken, daha batıda Alman muharebe kruzerleri karanlıkta kanal boyunca ilerliyorlardı. Müteakıp hâdiselerden anlaşıldığına göre, Alman hücumbotlarının niyeti muhtemelen Alman ağır gemileri boğaza vâsıl olmadan önce, torpito taşıyan İngiliz hafif kuvvetlerini püskürtmek veya hasara uğratmak idi. [3] Bununla beraber Tümamiral Ramsey onlarla

---

[1] Ne yazık ki; bu üç hücumbotu (No. 34, 30 ve 31) en iyi yapılmış tiplerdendi.

[2] Radar müş'iri, düşman kuvvetlerinin Etaples'in batısındaki mayn tarlası üzerinden geçmekte olduğunu gösteriyordu Welshman tarafından dökülen diğer mayn tarlaları üzerinden ayni şekilde hâdisesiz olarak geçip geçmedikleri bilinmiyordu. Esasen bunlar da düşmanın Radarla ilk tesbit edildikleri mevkiin batısında bulunmakta idiler. Maamafih, Plover tarafından tesis edilen güneydeki tarlaların batısından geçtikleri aşikârdı, fakat bunlardan da West Hinder ve Dyck fener şamandıralarının arasındaki tarladan güçlükle kaçınabilmişlerdir.

[3] Şubatın 12 sinde ayın doğuşu 05,52 de idi. Bu vakit İngiltere yaz saati (Mıntaka - 1) e göre verilmiştir. Dördüncü rubu 8 - şubatta, birinci rubu da 15 - şubatta idi.

angaje olmayı reddetti. Ve tenvir bombaları atan uçakların yardımile motor gambotlarla karşıladı. [1]

5 — 12-Şubat-1942 sabahı İngiliz deniz kuvvetleri konuşu: (kroki No. 1).

Şubatın 12 sinde tulû saat 08,20 de idi. Ve Doverde met bundan bir saat sonra idi. Rüzgâr batı ve kuvveti 4 şiddetinde idi. Deniz oldukça mutedil, rü'yet şartları 3-5 mil kadardı. Gün ilerledikçe hava fenalaştı. Ve öğleden sonra kuzey denizinin güney kısmında denizler kalınlaştı.

Tümamiral Ramsey'in aldığı tertibata nazaran ayın 12 sinde saat 04,00 te Dover komutanlığı, emrindeki kuvvetleri 15 dakikalık hazırlık vaziyetinde tutuyordu. Saat 07,00 de verdiği emirler ile bunu yeni emre kadar 4 saate çıkardı.

Bu kuvvetler, [2] 6 muhrip, 8 hücumbotu ve 6 uçaktan ibaret olup; muhripler, Campbeli ve 21 Flt. den Vivacious ve Mackay, Worcester Witshed ve Walpole (16 Flt.) bütün bunlar Harwich'de üslenen forsunu Campbell'e çekmiş olan Albay C. T. M. Pizey komutasında idi. Hücumbotları, 32 No. da (Gr. K. Yzb. D. V. Long), 18 ve 71 numaralar Ramsgate ve 221 No. da (Gr. K. Kd. Yzb. E. N. Pumphrey) 219, 45, 44 ve 48 numaralar; 43 numaralı motorgambot ta (Gr. K. Yzb. P. F. S Gould) Doverde; 825 numaralı F. A. A. Filosundan 6 Swordfish uçağı (Filo K. Kd. Yzb. E. Esmonde) komutasında olarak Manstonda bulunuyordu.

Fécamp'ın batısında yapılan sabah hava keşfi hiçbir şey rapor etmedi. Fakat saat 09,30 da Zeebrugge ile Boulogne arasında birçok küçük teknelerin evvelki günlerdekine benzer faaliyette bulunduklarını gördü. Ve 11 No. lı av grupunun bunlara karşı bir tarama taarruzu yapmasına karar verildi.

Saat 10,45 te Fairlight'deki 271 tipi Radar postası Capr Gris Nez'in 27 mil lodosunda bir temas kaydedinceye kadar gün iyi ilerledi. Ve bir düşman yarması muhtemel görülmüyordu. Bu Radar temasından; evvelâ gemilerin adet ve büyüklüğü gibi detaylar öğrenilemedi. Fakat bu çok uzak mesafeden temin edilen bir temastı. Ve bu mesafede herhangi bir gemi topluluğunun ilk işareti idi.

[1] Şubatın 11. gecesi Brest açığında Radar karakolu yapan tayyarenin A. S. V. (Su üstü gemilerine karşı olan Radar) cihazı bozulmuştu, bundan dolayı da liman 3 saatlik bir müddet için keşifsiz kaldı. İnanılmıyacak derecede fena bir tali eseri olarak Almanların hareketi bu aralık vâki olmuştur. (Muhtemelen 21,00 sıralarında) bilâhare A. S. V. cihazındaki hatanın bir fiyuz atmasından ileri geldiği anlaşılmıştır;..

(2) Ek A. ya bakınız.

Tümamiral Ramsey'in hava kurmay subayı [1], 16. grup (sahil K.) ve 11. grup çok yerinde olarak ikaz etti. Buna ilâveten 11. grupu başka bir (Jim Crow) keşfinin lüzumunda ısrar etti. Ayni zamanda 825 No. lı filonun komutanı ile (Kd. Yüzbaşı Esmonde) Swordfish uçaklarının torpitoları üzerinde olarak yüksek hazırlık durumuna geçirdi ve bu hareketin kontrolü, 16. grupun torpito bombardıman uçakları olan Beaufort lara ikaz etmenin de faydalı olabileceğini tahmin ederek onları da haberdar etti.

Böylece 20 dakika geçti. Saat 11,05 te Tümamiral Ramsey sabırsızlıkla beklediği (Jim Crow) raporunu aldı. Bu rapor uzak mesafe Radarının tesbit ettiği temasın, küçük muhripler ve şalupaların, hücumbotları ve tarama botları himayesinde olarak 25 30 gemilik iki grup olduğunu açıklıyordu. Arkadaki grupun sislenmekte olduğu anlaşılıyordu. Scharnhorst, Gneisenau veya Prinz Eugen'den hiçbir emare mevcut değildi.

6 — Scharnhorst ve Gneisenau : 12-Şubat-saat 11,25 te rapor edildi. (Kroki - 1) :

Alman gemilerinin Kanala girdikleri hakkında saat 11,25 e kadar hiçbir malûmat yoktu. [2] Ancak grup komutanı Beamish bizzat uçtuktan sonra görüldüler. Onun hazırladığı rapor 11. grupa, av komutanlığına ve böylece Admyralty harekât odasına ve geriye Dover'e gitti.

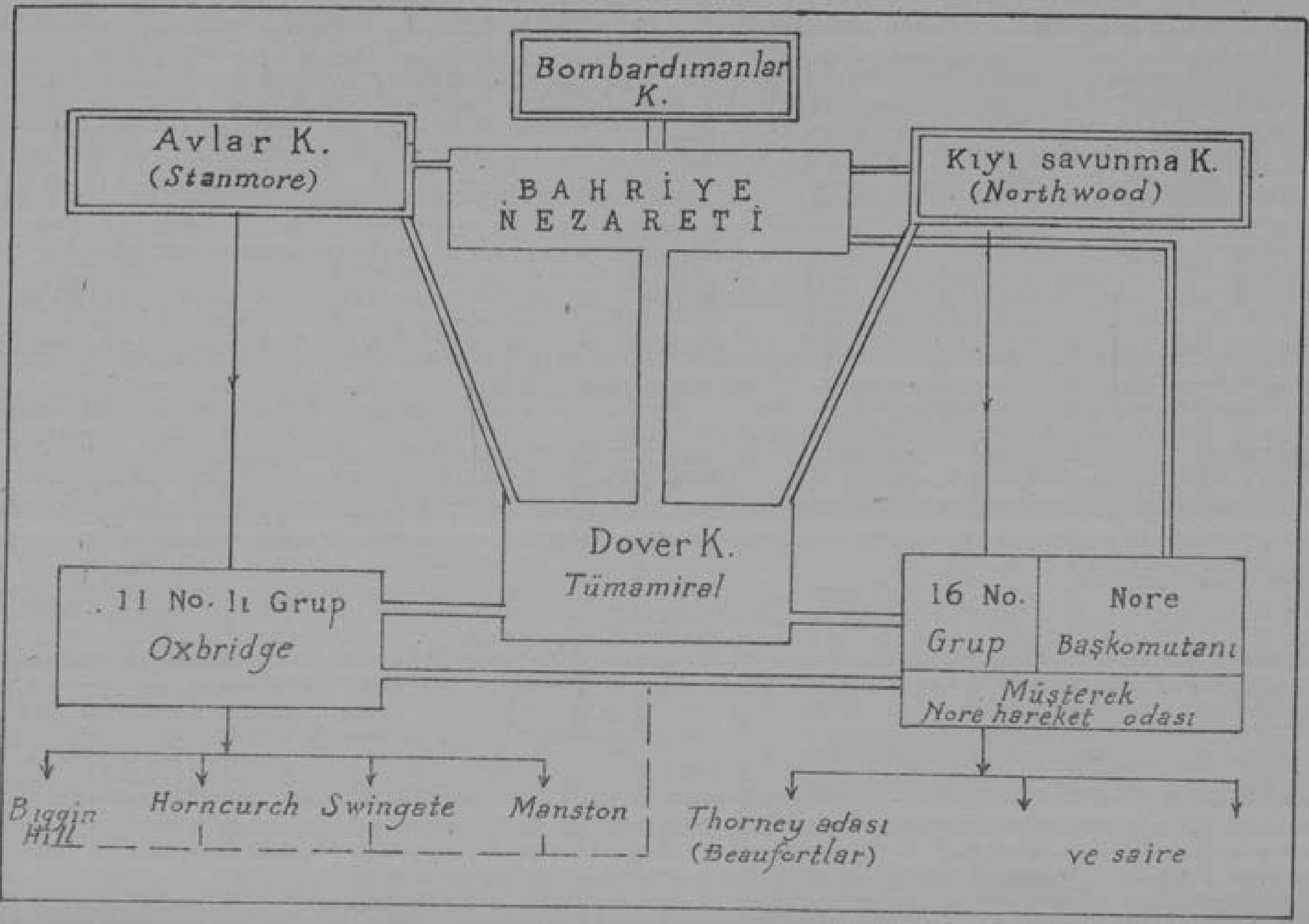
Saat 11,05 te Boulogne'ın 6 mil batısında görüldüler. Bütün ümitlerin hilâfına olarak, İngiliz kanalının şarkında bulunmaları dört gündüz saati zarfında keşfedilememiş olmalarını intaç etmiştir. Bu müddet zarfında da Dover boğazında ancak bir saatlik yol almış bulunuyorlardı. Onların âni olarak görülmeleri, nahoş bir baskın oldu. Buna rağmen Tümamiral Ramsey vaziyette bir değişiklik görmiyerek plânın tatbikını emretti. Bunun üzerine Dover komutanlığı emrindeki bütün kuvvetler düşmanla temasa muvaffak oldular. [3]

Hücumbotlarından müteşekkil vurucu kuvvet, Dover ve Ramsgateden denize çıkmak için acele emir aldı. Muhripler de talimat almak için acele Harwich'e çağırıldı. Çünkü; muhripler Orfordness açıklarında talim maksadile denizde bulunuyorlardı. Bir şans eseri olarak kısa ikaz işareti alındı. Bunun üzerine daha evvelce verilmiş olan emirlere göre hareket edilmesi bildirildi. Bütün motorgambotlar ve kurtarma gemileri de ayni zamanda harekât sahasına sevkedildi.

[1] Hava Binbaşısı J. Constable-Roberts. Dover komutanı tümamiral ile bu harekât için görevlendirilmiş, aşağıdaki diyagramda gösterilen hava kuvveti arasındaki irtibat subayı idi.

[2] Alman raporlarına nazaran, bu harekâtta düşman filosu Tümamiral Ciliax komutasında bulunuyordu.

[3] Mevkiini kaybeden Walpole ile, su altında bir cisme çarpan 18 No. lı hücumbotu müstesna, bu iki gemi takipten evvel limana dönmeğe meçbur edilmişlerdir

Not: Oklar, İngiliz hava kuvvetlerinin komuta zincirini göstermektedir

Admiralty'ya rapor gelir gelmez, Dover komutanlığı hava kurmayı 11. gruptan ve Duty Air Commodore la Av komutanlığından Swordfish'ler için kuvvetli bir av himayesi istendi. Saat 11,40 ta 11. grupun Controller'i Biggin Hill Wing tarafından yakın himaye için tertibat alındığını (üç filo) ve ayrıca iki bölüğün Swordfish'lerden evvel "Anti-Flak" bölükleri gibi taarruz edecekleri cevabını verdi. Bütün bunların hepsi, saat 12,20 de Manston hava meydanı üzerinde buluşacaklardı. Bu saat, Almanlar daha fazla ilerlemeden, taarruz etmeleri için Swordfish'lere verilmişti. [1]

Ayni zamanda Hornchurch grupu (iki bölük) da hücumbotları ve uçakları himaye için harekât sahasında bulunacaklardı. Bu suretle tekmil avların tutarı 84 oluyordu. Sahil bataryaları komutanı saat 12,20 ile 12,45 arasında 23.3 lük South Foreland bataryaları ile düşmana Radarla ateş kontrol ederek 33 salvo ateş ettiği fakat neticenin tesbit edilemediği haberini verdi. Denizdeki muharebe iki ayrı safha arzediyordu:

1. Safha — Dover K. Tümamiralinin genel sevk ve idaresi altında saat 12,30 ile 12,45 arasında Dover boğazında hücumbotları ve F.A.A. in Swordfish'leri tarafından torpito taarruzları.

[1] 16. grupun kıdemli kurmay subayı telefonla Swordfish tayyarelerinin hücumunun geciktirilmesini ve bir buçuk saat sonra yapılacak olan Beauford torpito hücumile birleştirilmesini tavsiye etti. Bu, aşağıdaki sebeplerden dolayı kabule şayan görülmemiştir :

I.) İngiliz kuvvetlerinin kolaylıkla hücum edebilecekleri bir mevkide düşmanı mümkün olduğu kadar erken hareketten sâkıt hale getirmeğe çalışmak meselesi önemli idi. Ancak bu hücum düşman banklara varmadan yapılması lâzımdı. Aksi takdirde tekrar torpito hücumlarına müsait sulara çıkmasını beklemek icap edecekti ki; bu da Manstondan 80 mil mesafedeki bir mevki idi.

II.) Beaufortlar ayni şekilde yani banklardan 80 mil mesafedeki mevkide taarruz etmiş olsalardı, Swordfish'ler 2,5 saat uçmak ve sahilde üslenen Alman avlarının mütemadi hücumlarına maruz bulunmak mecburiyetinde kalacaklardı. Ayni zamanda tayyarelerin tanınması çok müşkül olacak olan bu mıntakada kendi av himayemizin de kaldırılması mecburiyetinde kalınacaktı. Aradaki sürat farklarından dolayı (Swordfish'ler için 80 mil, Beaufortlar için 150 mil) ayrı ayrı himayelere ihtiyaç olduğundan av tayyarelerinden iktisat etmek mümkün olmıyacaktı.

III) Swordfish'lerin hiçbir aramaya ihtiyaç göstermeden hedeflerine varmalarını temin maksadile ve bilhassa akşama doğru rü'yetin fenalaşması muhtemel olarak görüldüğünden, hücum düşman henüz Radarlarımızın menzili içinde iken yapılması arzu ediliyordu.

IV.) Bütün harekât esnasındaki İngiliz av tayyarelerinin azamî miktarı, saat 12,30 ile 13,30 arasındaki zaman zarfında harekât sahası üzerinde olacaklardı. Bundan beklenilen diğer bir avantaj da durumları gittikçe tehlikeli bir hale girmekte olan Swordfish'lere mümkün olduğu kadar kendi sahillerimize yakın olarak hücum etmek imkânını vermekti.

(2) Ek (A) ya bak.

2. Safha — Nore Başkomutanının sevk ve idaresi altında bundan üç saat sonra (15,45 te) Hook of Holland açıklarında Harwich muhriplerinin torpito taarruzları.

Denizden yapılacak taarruzlara ilâveten 14,45 ten 17,00 ye kadar İngiliz hava kuvvetleri tarafından bomba ve torpito taarruzları yapılacaktı.

7 — Hücumbotlarının torpito taarruzu. 12 - Şubat - 942 12,30 (Krok : 1)

Doverdeki beş hücumbotu, 221 No. da bulunan Kd. Yzb. Pumphrey'nin komutasında olarak 11,55 te limanı terkettiler. Ve 36 mil süratle G. - Keş. ye rota verdiler. Saat 12,10 sıralarında sancak omuzlukta iki ayrı sis kümesi ve akabinde Y. 70 G. na seyreden 10 veya 12 Alman hücumbotu gördüler. Bunlar pruva hattında ve yarım mil aralıkla iki grup halinde idiler. Kolonalar biribirini takip ediyordu. On dakika sonra hücumbotları, rotalarını Y. 80 G. na değiştirdiler. Ve mütekarrip bir rotada 1000 Yrds. mesafeden Alman botları ile muharebeye tutuştular. Bundan kısa bir zaman sonra düşman ana kuvveti sis perdesinin arkasından meydana çıktı. Düşman ana kuvvetleri kendi hücumbotlarının 4000 Yrds. kadar gerisinde olup Prinz Eugen olduğu tahmin edilen tek bacalı büyük bir gemi rehberlenen iki muharebe kruvazöründen müteşekkildi. Tahmin edilen rotaları, Y. 70 G. ve süratleri 23 mildi. Kd. Yzb. Pumphrey, üç ağır geminin mevcudiyetlerini teyit eden bir düşman raporu (12,23 saat Gr.) verdi. Ve düşman hücumbotlarının pruvasından geçerek ana kuvvete taarruz etmek maksadı ile süratini son yola çıkardı. Tam bu sırada 221 No. da bir makine ârızası oldu. Derhal tamirine girişildi. Bu suretle filotilânın, pruvadan geçmek için lâzım olan sürati azalmış oluyordu. Bu sebepten Kd. Yzb. Pumphrey sis perdesinin içinden geçmeğe karar vererek saat 12,27/12 [1] de döndü. 221 No. nın makinesinde yeniden ârıza çıktı ve sürati 15 mile düştü. Bu vaziyette sis perdesini yarmak, hücumbotunun kaybedilmesini mucip olacaktı. Bunun üzerine Kd. Yzb. Pumphrey diğer botlara taarruz emrini verdi. Kendisi de 221 No. ile 800 yardaya kadar mesafeyi kapamaya devam etti ve tehlikeli mevkide olan Alman botuna ateş açtı. İlerdeki muharebe kruvazörüne de torpitolarını attı. Bu ande tahmin edilen mesafe 3000 yarda idi.

[1] Bu karar üzerine Kd. Yzb. Pumphrey raporunda şunları işaret etmektedir.

« Bu hareketten kazanılacak muvaffakıyetin gayet cüz'î olacağını tasarlamıştım. O ande motor gambotlarımızın himayesini veyahut av tayyarelerimizin düşman hücumbot perdesine taarruzlarını çok arzu ederdim. Bu himayelerden birisi veya tercihen her ikisi ayni zamanda olmuş olsa idi, hücumbotlarımızın taarruzları bambaşka bir şekilde tezahür etmiş olacaktı. Halbuki harekâtta hazır bulunan av tayyareleri yalnız Almanlarınki olup bunlar da hücumbotlarımıza nefes aldırmadan insafsızca taarruz ettiler ».

Bu sırada hattın ikinci botu olan 219 No. bir uçak taarruzu ile uğraşırken geriye düştü. Bu bot ve 48 No. saat 12,31 ile 12,35 arasında 4000 - 4500 Yrds. mesafeden Alman hücumbot gruplarının arasındaki aralıktan torpitolarını attılar. Alman botlarının kıçından geçmek üzere dönmüş olan 45 No. lı bot çok geri kalacağını düşünerek gruplar arasındaki aralığa yol verdi. Ve rehber gemisi olan Prinz Eugen'e torpitolarını attı. Bir torpito ateş almadı ve zamanla torpito atış şartları değişti. Ana kuvvet muharebe kruvazörünün iskele taraflarına doğru seğirten bir Narwich sınıfı bir muhrip tarafından konan sis perdesi ile örtüldü. 45 No. lı bot, bu muhribe taarruz etmek istedi. Fakat yeni bir ateş almama hâdisesi ile bu da yarım kaldı. Ve peşine takılan muhriple beraber karayele doğru çekildi. Tam bu sırada 43 ve 41 No. lı motorgambotlar hâdise yerinde göründüler. Ve çekilen hücumbotuna yardım maksadile bir sis perdesi yaptılar ve muhriple savaşa tutuştular. [1] Düşman uçakları çekilen botun tepesinde alçak irtifalardan mütemadiyen taarruz ettiler. Bu müddet zarfında iki düşman uçağı düşürüldü.

Bu esnada filotillânın beşinci botu olan 44 No. Alman botlarının teşkil ettiği emniyet perdesini yarmak üzere döndüğü sırada sancak makinesi kâmilen kaput oldu. Ve kalanların çok gerisine düştü. Kısmen tamir edildikten sonra Alman botlarının kıçından geçmeğe muvaffak oldu. Muharebe kruvazörleri 90 derecelik bir rota tebdili yapınca, onların kordasında 4000 Yrds. mesafede muvafık bir atış mevkii elde etti. (Bu rota tebdili muhtemelen ilerdeki botlardan atılan torpitolardan kaçınmak maksadile yapılmıştır.) 44 No. ilerdeki muharebe kruvazörüne bir torpito attı. Diğer torpitolarını da 3000 Yrds. mesafede yalnız 50 derece kadar iskeleye dönmüş olan Prinz Eugen'e attı. Torpitonun, gemiyi bir serpinti yağmuruna boğarak köprüüstünün hizasından vurduğu görüldü.

Bundan çok kısa bir zaman sonra buna benzer ikinci bir su sütunu kıç taraftan yükseldi. [2]

Bütün hücumbotları ve motorgambotlar hiçbir hasara uğramadan çekildiler. Ve saat 12,55 te, limandan ayrılışlarından tam bir saat sonra

[1] Motorgambotların kıdemli komutanı Yzb. Gould, muhriplerin topçu ateşi hakkındaki demecinde, bilhassa motorgambotlar takriben 1000 yarda mesafede iken konsantere edilen ateşin hoşa gitmiyecek derecede sıhhatli olduğuna ve bütün kaçınmaların sıhhatle farkına varıldığına işaret etmektedir.

[2] Bu tarassudatın sahih zamanları kaydedilmemiş olmasından her hücumbotunun ateş anı ile muhtemel infilâkları biribirine bağlamak güçleşmiştir.

44 ve 45 № lı hücumbotlarının her ikisinin de, Prinz Eugen'e isabet kaydettikleri ihtimal dahilinde görülmektedir.

221 № lı Hücumbotunda bulunan Kd. Yzb. Pumphrey, saat 12,40 ta adı geçen gemide «Garip beyaz bir su sütunu ve duman» tarassut etmiş olup, 44 ve 45 № lı hücumbotlarının tahminî torpito atma anı da saat 12,35 ile 12,40 arasındadır.

Goodwin şamandırasının keşişlemesindeki buluşma noktasında bulundular.

Denize mecburî iniş yapmış olan iki Swordfish uçağından sağ kalan beş kişinin kurtulduğu haberi memnuniyetle alındıktan sonra bunlar, o gün öğleden sonra sağ salim Dovere döndüler. [1]

8 — 825 No. F. A. A. Swordfish filosunun torpito taarruzu. (Kroki : 1).

Saat 12,45 sıralarında son hücumbotlarının taaarruzlarile takriben ayni zamanda olarak altı Swordfish uçağının taarruzu inkişaf etti. Tümamiral Ramsey'in (Büyük Trajedi) olarak vasıflandırdığı, uçakların bu himaye plânı muvaffak olamadı. Ve Manston hava meydanı üzerinde ancak 10 av uçağı ile buluşulabildi. [2]

Bu zayıf himaye ile Swordfish'ler Ramsgate'in 140 derecesinde 23 mil uzaktaki bir noktaya hareket ettiler. Buluşmanın bu mevkide olması umuluyordu. İlk yarım takıma Kd. Yzb. Esmonde, ikinciye Yzb. Thompson komuta ediyordu.

Ramsgate'den 10 mil kadar açıkta, teşkilât düşman avlarının taarruzuna uğradı. İlk yarım takımdan, üçü ve muhtemelen ikinci yarım takımdan bazıları hasara uğradılar. Himaye yapan Spitfire'ler araya girdiler, fakat müteakıp yedi, sekiz dakika zarfında Swordfish'ler devamlı av taarruzlarına hedef oldular. Bunların sebep olduğu kaçınma hareketleri, yaklaşma süratini yavaşlattı. İlk yarım takım düşmanı iskele baş omuzlukta gördü. Muhrip ve hücumbotları emniyet perdesini geçerek baca dumanları ve sisler arasından güçlükle seçilebilen ana kuvveti pruvaya aldı. Emniyet perdesindeki gemilerden bazı (Falk) vardı. Fakat bu düşman uçaklarının mevcudiyetile tahdit edilmişti. Swordfish'ler emniyet perdesinin üzerinden geçerken rehber uçağın sol kanat ucunun tamamen uçtuğu görüldü. Bu ağır şarta rağmen Kd. Yzb. Esmonde kontrolü bırakmadı. Ve düşman gemilerine yaklaşmağa devam etti. 3000

[1] Dover komutanı Tümamiral, bu harekât hakkındaki tenkidinde; düşman hücumbotlarile mukayesede, İngiliz botlarının sürat ve silâh bakımlarından zayıflığına işaret etmekte ve bot komutanlarının, düşman hücumbot perdesini yarmağa teşebbüs etmeden torpitolarını atmak kararında bulunmalarını şu sözlerle ifade etmektedir :

«Düşman hücumbotlarının adetçe üstünlüğü, kendilerinden daha süratli muhripler tarafından hücuma maruz kalmaları ve sayısız düşman av tayyarelerile muharebe etmek zorunda kalmalarıdır.» Amiral devam ederek «Her hücumbotunun büyük gemilerden birisine hücum etmeğe muvaffak olması, şüphesiz kendi hesaplarına kaydedilecek büyük bir neticedir.

Bununla beraber hücumbotlarının aldıkları hasarlar kabili ihmal derecede olup bir gündüz hücumundan beklenen neticenin çok aşağısındadır.» Tümamiral Ramsey ayni zamanda «En canlı muharebe, bir muhrip ve sayısız tayyare ile Yzb. Gould'un motorgambotu arasında cereyan etmiştir.» Diyerek Yzb. Gould'u övmüştür.

[2] Bu ande Dover Komutanı Tümamiral'in harekât odasında bu vaziyet bilinmiyordu. Dover'de; Hornchurch'den alınan haberden, harekâtın tatmin edici bir şekilde cereyan ettiği anlaşılıyordu.

Yrds. uzakta iken tekrar isabet aldı ve denize düştü. Bu arada torpitosunun ateş almadığı meçhul kalmıştır.

Diğer iki pilot yaklaşmağa devam ettiler. Sis perdesini geçer geçmez ikinci uçaktaki taretçi öldü ve hemen bununla ayni zamanda üçüncü uçak top ateşile fena halde isabet aldı, Pilotların her ikisi, Üsteğmen Kingsmill ve râsıt yaralandılar. Ve motor tutuştu. Üsteğmen Kingsmill 3000 Yrds. mesafeye sokularak düşman hattının ikinci gemisine torpitosunu atmağa muvaffak oldu. Ayni zamanda av taarruzlarile uğraşan taretçi, onlardan birini muhtemelen kendi ateşile denize düştüğünü gördü. Üsteğmen Kingsmill müteakıben güçlükle döndü ve delik deşik olmuş olan Swordfish'ini bazı gemilerin yanına indirmeğe çalıştı. Fakat bunların Alman hücumbotları olduğunu anlıyarak üzerlerine ateş açtı. Bundan kısa bir müddet sonra motor kaput oldu ve ve uçak düşerek parçalandı. Allahtan düşme civardaki İngiliz hücumbotlarının yakınında oldu. Ve uçağın mürettebatı olan üç kişi tamamen kurtarıldı.

Bu hâdise olurken ilk yarım takımın ikinci uçağı yeniden taarruz etti. Pilot Üsteğmen Rose sırtından ağır surette yaralandı. Buna rağmen, benzin deposuna bir isabet alıp motorun aksamasına sebep oluncıya kadar rotasını muhafaza etti. Ve nişan alarak 2000 Yrds. mesafeden hattın ikinci gemisine torpitosunu atmağa muvaffak oldu. Emniyet perdesi üzerinden geçerek geri dönmek üzere döndüğü zaman torpitosunun iyi seyretmekte olduğunu gördü. Uçak perdenin 500 Yrds. yakınında denize düştü. Râsıt Üsteğmen Lee, pilot Üsteğmen Rose'ni uçaktan çıkarak kauçuk dingiye almağa muvaffak oldu. Bunlar takriben birbuçuk saat sonra İngiliz hücumbotları tarafından kurtarıldı.

Yzb. Thompson'un yarım takımının, birinci yarım takımın üç Swordfish uçağının yaptıklarından ve âkıbetlerinden hiç malûmatı yoktu. Onlar en son olarak hücuma kalktıkları zaman, Üsteğmen Rose'nin uçağı emniyet perdesini geçerken görülmüşlerdi. Bununla beraber cebrî kaçınma hareketleri yaparak ana kuvvete doğru ilerlemişler, fakat sonradan hiç biri görünmemiştir.

Bu fedakârene taarruzların neticesi henüz bilinmiyordu. Fakat o ande yakında bulunan 11. grupun Spitfire pilotları, büyük bir düşman kruvazörüne iki torpido isabet ettiğini görerek rapor etmişlerdi. [1]

[1] Dover Komutanı Tümamiral bu altı Swordfish'in çıkışını şöyle tarif ediyor:- «Bu harpte şimdiye kadar şahit olunmamış vazife aşkı ve nefis istihkarının en güzel bir misalidir..,»

Bu kahramanca hücumun anma gününde, Haşmetli Kral Kd. Yzb. Esmonde'a ölümünden sonra (V. C.), yaşayan subaylardan (Ütğm. B. W. Rose, E. F. Lee, C. M. Kingsmill ve R. M. Samples) her birine D. S. O. ve yegâne hayatta kalan havacı onbaşı D. A. Bunce'a da C. G. M. nişanlarını vermiştir.

Diğer ölen subay er on iki kişinin de adları anılmıştır.

Ek (A) ya bak.

Swordfish'ler tarafından yapılan taarruz, Alman muharebe kruvazörlerine karşı yapılan harekâtın birinci safhasını kapatıyordu. Her nekakadar Ramsgate'den hareket yapan üç hücumbotu, North Foreland doğusunda düşmanın önünü kesmeğe çalışdılarsa da, makine ârızaları ve fena hava buna mâni olmuştur. Bunun gibi 32 No. lı bot'da düşman muhrip ve hücumbot perdesi tarafından püskürtüldüğünden ana kuvveti tesbite muvaffak olamamıştır.

9 — Harwich muhriplerinin harekâtı 11,56 - 14,45 12 - Şubat (Kroki : 1)

Dover boğazında bu hâdiseler cereyan ederken, Albay Pizey altı muhriple West Hinder fener şamandırasının karayelindeki evvelce tesbit edilen noktada Almanların yolunu kesmeğe hazırlanıyordu. Dover Komutanı Tümamiralin işaretinde düşman muharebe kruvazörlerinin mevcudiyetini ve saat 11,56 - 12 de kendi bulunduğu mevkie ulaşacaklarını bildiriyordu. Bu anda muhripler Orfordness açıklarında münferit top ve torpito talimleri yapmak maksadile dağılmış bulunuyorlardı. Bunların derhal 53 No. lı şamandıra rotası üzerinde toplanmaları emredildi. (Bu şamandıranın arzı 51° 47′ + tulü 1° 48°, 6′ + olup takriben Harwch'in 22 mil Gündoğuşu - Keşişleme cihetindedir.)

Almanların sürati bidayette 20 mil olarak tahmin edilmişti. Bu itibarla durum, muhriplere seçilen mevkide bunların yolunu kesmek için çok fazla zaman bırakıyordu. Fakat mütaakıp raporlar alınınca, düşmanın daha yüksek sürat kullandığı anlaşıldı. Saat 13,00 te [1] Albay Pizey düşmanın yolunu kesmek için yegâne şansın mayn hatlarından geçmek olduğunu gördü. Ve onlarla Maas fener dubasının açığında temasa karar verdi. [2] saat 13,18 de tekmil gemiler toklanmışlardı. Ve mevkileri sahih olarak malûmdu. Bu mevkiden itibaren mayn hatlarından geçmek üzere sürat 28 mile çıkarıldı. Ve 090 dereceye rota tebdil edildi. Hemen biraz sonra Walpole mevkiini muhafaza edememeğe başladığından limana dönmeğe zorlandı. Kalan beş muhrip doğuya doğru yollarına

[1] Radar tarafından keşfedilen düşman gemilerinin mevkileri, saat 13,12 de Radar iş'arları zayıflayıncaya kadar, onar dakikalık fâsılalarla Dover tarafından neşrediliyordu.

Ayni haberler telefonla Admiralty'ya, av kuvvetleri komutanlığına, sahil muhafaza kuvvetleri komutanlığına ve ihtiyaç halinde de 11. ve 16. Grup komutanlıklarına da bildiriliyordu.

[2] Bu karar Nore Başkomutanı tarafından hararetle tavsiye edildiği gibi şu mülâhazaları da ileri sürmüştür : -

" Ancak saat 13,00 te yapılan iskandilleri arttırıp Mayn maniasının üzerinden geçmek için cür'etkâr bir karar verilirse düşman muharebe kruvazörlerile temas mümkün olur.»

Hakikatte, manianın bu kısmındaki İngiliz maynlarının durumu malûmdu. Fakat, Doğuya doğru hiç taranmamış Alman mayn tarlalarının mevcudiyeti bilinmekle beraber bunların detayı hakkında malûmat yoktu.

devam ettiler. Saat 14,30 da mayn tarlaları geçildiğinden, saat 15,30 da düşmanla temasa gelmeği temin edecek olan 075° rotasına döndüler.

Saat 13,35 tenberi bir Ju. 88 tarafından filotillâ ile temas muhafaza edilmekte idi. Doğuya doğru seyir esnasında, dört münferit bomba taarruzu oldu. Fakat bunlardan hiçbiri muvaffakıyete ulaşamadı. En yakın düşen bomba Mackay ile Worcester'in 30 Yrds. kadar açığına düştü. Saat 14,45 te bir Hampden muhripleri bunlardan kurtardı.

10 — İngiliz hava kuvvetleri tarafından bomba ve torpito taarruzları : 14,45 - 17,00 12 - Şubat

Tam bu sırada (14,45 - 12) İngiliz hava kuvvetlerine ait uçaklar tarafından yapılan taarruzlar serisinin ilki inkişaf etmekte idi. Bu taarruzlar üç dalga halinde yapıldı. Ve öğleden sonra saat 17,00 ye kadar fâsılalarla devam etti. Bu taarruzda bombardıman kuvvetleri komutanlığının 242 uçağı kullanılıyordu. Fakat bulut şartları, (1000 ilâ 2000 Ftü arasında 10/10) düşmanın tesbitine mâni oldu. Ve bunlardan bir kısmı (39) taarrüz etmeğe muvaffak oldu. Alınan neticeler henüz bilinmemektedir. Fakat bomba uçaklarının 15 i kaybedilmiş, 20 si de avlar ve uçaksavar ateşleri tarafından hasara uğratılmıştır.

Sahil komutanlığının torpito taşıyan yirmisekiz Beaufort uçağı, Beaufighter'ler ve Hudson'lar ile birlikte harekete iştirak etmiştir. Saat 15,40 ile 17,10 arasında, bunlardan onaltısı düşmanı tesbit etti ve onüçü torpitolarını atmağa muvaffak oldu. Neticeler tarassut edilemedi. Fakat bazı isabetler temin edildiği zannedilmektedir. Bu harekâtta Beaufortların üçü kaybedilmiştir.

Bu harekât esnasında 398 av uçağı kullanılmış, bunlardan 17 si kaybedilmiştir. Bunların da yalnız birinin pilotu kurtarılmıştır. Bilmukabele 16 düşman uçağı kat'î olarak, üçü de muhtemelen tahrip edilmiş, bundan başka 17 tanesi de hasara uğratılmıştır. Buna ilâveten bir, 600 tonluk gemi ve bır hücumbotu tahrip edilmiş, sekiz himaye gemisinin de tahrip edilmiş olduğu iddia edilmiştir.

11 — Nore Başkomutanı, deniz harekâtının sevk ve idaresini üzerine alıyor. Saat 14,11, 12 - Şubat.

Nore Başkomutanı Yarmouth'da bulunan ve denize çıkabilecek durumda olan, bütün motorgambotlara, doğu sahili açıklarındaki mayn hatlarının doğusundaki bir mevkide kurtarma vasıtası olarak hazır olmaları için emir vermişti. Bunun üzerine saat 12,40 ta bu maksatla 11 motorgambot denize çıktılar. Bundan başka Nore Komutanlığı emrinde denize çıkabilecek durumda olan oniki (Hunt) sınıfı muhribe süratle

stim kaldırmaları emri verildi [1]. Bu muhripler saat 13,26 da bahriye nezaretinin bir işaretile Dover Komutanı Tümamiralin emri altına verilmişti. Tümamiral Ramsey ise bunların durumundan tamamen malûmattar olmadığından ve içinde mayn sahası bulunan biribirinden ayrı harekât sahalarile süratle temasa geçecek durumda olmadığı için harekâtın sevk ve idaresini üzerine almasını Nore Başkomutanına tavsiye etti. Bahriye nezareti de bunu tasvip ettiğinden sevk ve idare saat 14,11/12 de devredildi.

Saat 14,16 da Eglinton, Garth, Fernie, Berkeley, Quorn, Hambledon ve Southdown (Kıdemli Komutan Bnb. C.A. de W. Kitcat) komutasında olarak Harwich'in 40 mil kadar doğusunda Arzı 51°50'+, Tulü 2°25'+ olan bir mevkide karakol yapmak ve Captain (D) 21 i desteklemek emri verildi. Meynell, Cattistock, Cottesmore, Pytchley ve Holderness (Kıdemli Komutan Kd. Yzb. W.H. Farringdon) komutasında olarak Harwich'ın 13 mil kadar gündoğuşu - keşişlemesinde 51 No. lı şamandıra açığına demirliyerek müteakıp emirlere intizar etmesi bildirildi.

Öğleden sonraki geçen zaman zarfında Nore harekât odasına, temas muhafaza eden uçaktan düşmanın harekâtı hakkında hiçbir rapor gelmemişti. Bu sebepten düşmanın sürati hakkında şüphe ediliyordu. Bu durumda, şayet Albay Pizey saat 15,15 e kadar düşmanla temas temin edememış ise bu takdirde Alman gemilerinin poyraz cihetinde bulunacaktı. Bu sebepten kendisine, saat 15,09 da bir işaret emrile, şayet 15,15 e kadar birşey göremezse lodosa doğru araması bildirildi.

12 — Harwich muhriplerinin torpito taarruzları. Saat 15,45, 12 - Şubat. (Kroki : 2)

Albay Pizey, saat 15,17 de, düşmanı lodosa doğru aramayı emreden işareti aldığı zaman Arzı 51°57'+ Tulü 3°15'+ olan (Hook of Holland'ın 22 mil kadar batısı) mevkie varmış bulunuyordu. Tam bu ande, Campbell'in 271 tip Radarı 145 derecede 9 1/2 mil mesafede iki büyük Eko tesbit etti. İki dakika sonra da bunu bir üçüncü takip etti [2].

Düşman bir defa daha sıhhatle tesbit edilmişti. Hava öğleden sonra fenalaşmakta devam etmiş ve bu sırada batıdan ağır denizler kaldırarak kuvvetli olarak esmeğe başlamıştı. Bununla beraber muhripler için rü'yet

[1] Garth, Fernie, Berkeley - Sheerness ve Southend de:
Eglinton, Hambledon Quorn, Southdown - Harwich'de;
Meynell, Holderness, Cattishtock, Pytchley ve Cattesmore'da Sheerness'de olup hepsi kısa hazırlık durumunda idiler.

[2] Bu Echo'lar, düşman mevkii hakkında Campbell'in tahminini kuvvetlendiriyor. Saat 13,12 denberi düşmanın 27 mil süratle seyrettiğini bildiriyordu. Bundan kısa bir müddet sonra kısa mesafeden beş küçük Echo - Muhrip perdesini işaret eden alındı. Bu da muhriplerin, rehber muharebe kruvazörünün tam iskele bordasında takriben 1000 yarda mesafede bulunduklarını gösteriyordu.

uygundu. Sabahleyin yedi mile kadarken sonradan dört mile düştü. Radar iş'arına nazaran müsait bir mevki kazanabilmek için çok az şans mevcuttu. Bu sebepten Alb. Pizey, kerterizin daha fazla değişmesine meydan vermeden mümkün olabildiği kadar süratle yaklaşmağa karar verdi. (Bu maksat için 075° rotası en uygun olarak seçilmişti). Bu durumda hücum rotasına dönmek ve mümkün olduğu kadar düşmana yakından müessir olabilmek için kerterizin değişmesini göze almak icap edecekti.

Muhripler Alman muharebe kruvazörlerine yaklaşırken ve bilhassa taarruzun son safhasında büyük sayıda - dost ve düşman - uçakları göründü. Alçak irtifalarda aralarında bir Beaufort bulunan çok sayıda Me. 109, bunların üstünde Hempden'ler, Dornier'ler ve Me. 110 lar, daha yükseklerde birkaç Halifaxe görünmekte idi. Junker 88 ler, Heinkel 111 ler Spitfire'ler, Wellington'lar, Whirlwind'ler ve Manchester'lerin hepsi mevcuttu. Birçok düşman uçakları İngiliz muhriplerini kendi gemileri sanarak tanınma işaretleri veriyorlardı. (Main şeklinde dört kırmızı veri.) Bunu gören birçok İngiliz uçağı da bunların kolaylıkla düşman olduklarını anlıyorlardı. Muhripler ise kendi hesaplarına dost olarak kendilerini ilân eden uçaklar üzerine bir çok fırstalarda ateş ediyorlardı. Her iki tarafın uçakları, son derece karışık bir durumda bulunuyorlardı. [1]

Saat 15,42 de, top atışları ve sonra uçaksavar mermilerinin izleri Campbell'in köprüüstünden 155 derecede tarassut ediliyordu. Bundan bir dakika sonra düşman muharebe kruvazörleri rü'yet dahiline girdi. Birbirlerinden dört, veya beş gomina açık, dört mil uzunluğunda bir Pruva hattında idiler. Muhrip perdesi iyi bir şekilde iskele başomuzluğuna toplanmıştı.

İngiliz muhripleri, hücum için derhal takımlarla döndüler. Campbell Vivacious ve Worcester'den müteşekkil birinci takım yaklaşma safhasında ana bataryaları ile, muharebe kruvazörleri ve muhriplerle muhareyeye tutuştular. Ekseriya birbirinden ayrılmak zorunda kalıyorlar ve çok yakınlarına her çaptan mermi düşüyordu. Her gemi çok yerinde zikzaklarla isabet alma şansını azaltmaya çalışıyordu. Ayni zamanda İngiliz muhripleri, 3. in. lik ve 12 pdr. lik toplar ve yakın mesafe silâhları ile mütemadiyen düşman uçakları üzerine ateş ediyorlar ve bunun birçoğunun isabet olduğunu görüyorlardı. Bununla beraber bunlardan hiçbirinin denize düştüğü görülmedi. [2] 3500 Yrds. da (Albay Pizey'in raporundan

[1] Gerek Alb. Pizey, gerek Alb. Wright olsun her ikisi de raporlarında Hunt sınıfı muhriplerin mevcudiyetinin büyük bir kazanç olacağını ve hava defi bataryalarile çok iş göreceklerini işaret etmektedirler. Başkomutanlığının da görüşü bu merkezdedir. Fakat 21. Muhrip filotillâsı komodoruna refakat etmek üzere zamanında denize çıkamadılar. Maamafih, denizde olsalardı bile süratleri fena hava şartlarına uygun olmadığından takiplerine imkân bulunmıyacaktı.

[2] Raporunun bu safhasında Alb. Pizey, «Hiç mübalâğa etmeden söylenebilir ki; her 20 saniyede bir veya birden fazla tayyare bulutların arasından görülmekte idi.» demektedir.

iktibasen) taliimizin, bize daha uzun müddet yâr olamıyacağını hissettim. Gemiler mevkilerini iyi muhafaza ediyorlar, süratle yaklaşıyor ayni zamanda kerteriz kaybediyorduk. 3300 yardaya yaklaştığımız zaman geminin altında bir kaplumbağa gibi dalan patlıyamamış veya sekememiş ağır bir mermi gördüm. Artık dönmek ve torpitoları atmak zamanının geldiğini anladım. Sancak omuzluğumda bulunan Vivacious döndü ve ayni zamanda torpitolarını attı. (Saat 15,47 idi.) Campbell Alman muhripleri ile savaşa tutuşarak Poyraza, Vivacious da Karayele doğru çekildiler. Yedi gomina kadar geride bulunan Worcester'in komutanı (Kd. Yzb. Coates), Campbell'in torpitolarını atmak için döndüğünün farkına varmadı ve ağır bir konsantre ateşine rağmen yaklaşmakta devam etti. Torpitolarını atmazdan az evvele kadar, yaralanmadan yoluna devam etti. Ve tam bu ande ağır bir isabet aldı. Torpitolar 2400 yarda mesafeden tüyup başından ateşlenmişti. Fakat hedef kaçınma yaptı ve tam bu sırada on dakikadanberi her iki muharebe kruvazörünün çok yakın mesafeden yaptıkları ateş neticesi 1. ve 2. kazan daireleri arasına, Worcester'i hareketsiz bırakan tam bir isabet aldı. Her üç muhrip te rehber muharebe kruvazörüne hücum ettiler. Campbell tarafından baş direğin önü ve arkası hizasına iki isabet temin edildiği zannediliyordu. [1] Vivacious'un torpitoları kıçtan, Worcester'inkiler de muhtemelen baştan geçmiştir.

Ayni şekilde Mackay ve Whitshet'den mürekkep ikinci takım, saat 15,42 de 150 derece kerterizde, büyük bir düşman muhribi, akabinde de bunun birkaç mil gerisinde bir düşman birliği gördüler. Mackay'ın tam üzerine doğru seyreden bu geminin, muharebe kruvazörlerinden biri olması ihtimaline karşı Albay Wright buna hücum etmeğe karar verdi. [2] Birinci takımın hedefine doğru döndüğü sırada o da sancağa doğru harmanladı. Mackay döndüğü sırada düşman da sancağa, Poyraza rota değiştirince o zaman bunun Prinz Eugen olduğu anlaşıldı. Yaklaşma safhasının sonuna kadar muhtemelen İngiliz muhriplerinin düşman olduğunu anlamadığı için ateş açmadı. Alb. Wright dönerek düşmanın

[1] 10 mil mesafeye kadar devamlı takip yapmış olan Campbell'in Radar iş'arlarından düşman süratinin çok azaldığı görülmekte idi ve taarruzdan sonra da vesati sürat 19 mil olmuştur.

Alb. Pizey, Campbell'deki 286 - P ve 271 tipi Radarların birlikte çalışmalarını fevkalâde bulmaktadır. 271 tipi Suüstü kuvvetlerini 9,5 mil mesafeden tesbit etmiş ve hücum esnasında 100 er yardalık steplerle mükemmel raporlar vererek düşman 10 mil uzaklaşıncaya kadar mevkilerini gayet sıhhatli olarak tesbit etmiştir. 286 - P tipi de her düşman tayyaresinin yaklaşmasını otomatik olarak ikaz işareti vererek bildirmiştir.

[2] Harekât geliştikten sonra Alb. Wright, Mackay ile Whitshed'in Campbell'i takip etmelerinin çok iyi olacağı hakkında mütalea beyan etmiştir. Şayet bu yapılmış olsa idi muhtemelen gerideki muharebe kruvazörlerine taarruz etmek imkânı olacaktı.

Alb., rehber muharebe kruvazörünü hiç görmediği gibi gerisindekini de hayal meyal fark edebilmişti. Dönüş anındaki intibaı: taarruzlar esnasındaki kaçınma manevraları neticesinde, üç büyük düşman gemisinin biribirinden ayrılması mümkün olacağı merkezinde idi.

ilerisinden mukabil rotada yakın mesafeden torpidolarını atabileceğini ümit etmişti. Fakat düşman daha atik davranarak ondan daha evvel sancağa döndü. Bu dönüşe rağmen torpito tüyupları uzun müddet kullanılmaya hazır tutuldu. [1] Mackay saat 15,45 te 4000 Yrds. mesafeden torpitolarını attı. Tam bu sırada Prinz Eugen muhtemelen hava taarruzlarından kaçınmak maksadile sancağa doğru kuvvetli son bir dönüş yaptı. Whitshet'in tüyupları ise henüz hazır olmadığından ateş edecek durumda değildi. Bu sebepten iki dakika daha yaklaşmaya devam etti. Ve saat 15,47 de takriben 3000 Yrds. mesafeden torpitolarını attı. Her iki muhrip Karayele doğru uzaklaştılar ve müteakıben Harwich'e dönmek üzere yol verdiler.

Bu hücumdan hiçbir müşahede elde edilememekle beraber bir isabet temin edilmiş olması ihtimal dahilindedir.

Torpito hücumundan kısa bir zaman sonra, birinci takımın döndüğü sırada rü'yet derece derece azaldı ve Alman ağır gemileri bir yağmur sağanağı içinde gözden kayboldular. Campbell saat 15,53 e kadar takriben deş dakikalık bir müddet, yüksek süratten ve fena havadan mütevellit fevkalâde güç topçuluk şartları altında genel Poyraz istikametinde Alman muhripleri ile savaştı. Birkaç dakika sonra Vivacious ile tekrar birleşmek üzere Batıya doğru çekildi.

Saat 15,58 de Campbell'in iskele borda istikametinde, takriben iki mil mesafede, Worcester olduğu zannedilen bir gemi göründü. Gemi stop etmiş bir vaziyette olup pruvasından ve vasatından fena halde yanıyor, bacalarından duman ve buhar fışkırıyordu. Sallarının, filakalarının serseri bir vaziyette yüzdüğü ve denizde insanlar görülüyordu.

13 - H. M. S. (Worcester) in hasara uğraması ve (Harwich)e dönüşü.

Evvelce de bahsolunduğu gibi, Worcester torpitolarını attıktan sonra iskele bordası ile her iki muharebe Kruvazörünün on dakkia müddetle yakın mesafe ateşine hedef olması neticesi derhal muattal birhale gelmişti. Biribiri peşine gelen dört salvodan tam isabet alınca gemi Komutanı (gemiyi terketmeğe hazır ol) emrini vermişti. Bu emri geminin bazı kısımlarına (gemiyi terket) [2] şeklinde ulaşmışsa da bütün topla ın mürettebatı muharebe harici oluncaya veya cepaneleri bitinceye kadar ateşe devam etmişlerdir. Filikalara konmuş bir çok yaralı, geminin, kuvvetl rüzgâr önünde rüzgâraltına doğru sürüklenmesine

[1] Harekât süresince bütün muhripler topçuluk ve torpito hücumları bakımından, hava şartlarından çok müteessir oldular. Denizler Baş ve Kıç toplarda kırılıyor ve köprüüstünü mutemadi serpintilere boğuyordu. Zaman oluyordu ki; sular, top mürettebatının dizlerine kadar çıkıyordu. Ayni müşkülât torpito kovanlarında da görülüyordu. Bu bakımdan bilhassa yaklaşma safhasında, denizleri kemereden alan ikinci takım çok müşkül bir durumda idi.

[2] Bütün muharebe şebekesi sukut etti ve herkes o ande sağır bir duruma düştü.

rağmen gemiye geri dönmeğe muvaffak olamamışlardır. Nihayet düşman salvoları sapıtmaya ve hatalı düşmeğe başladığı zaman hepsi birden kurtarılmışlardır. Gemi harekâtten sâkıt kalmış, fakat el'an yüzmekte idi. Nakkaşhane ve diğer yerlerdeki yangınlar kovalarla su ile bastırılmış, baş portuç, baş kazan dairesi, subay salonu sonra hartuçluk ve mermilik daha sonra da ambarlar su ile doldurulmuştur. [1] Bir Carley salı albura olmuş ve mürettebatı tarafından müşkülâtla kurtarılmaya uğraşıldığı sırada Campbell ve Vivacious göründüler.

Onlar evvelâ sudaki insanları toplamaya başladılar. Bu iş, yaralı ve soğuktan ıstırap çeken insanların âcizliği karşısında bilhassa müşkülât arzediyordu. Kurtarma işi, zaman zaman her üç gemiye alçak bulutlar içinden ve altından düşman uçakları tarafından yapılan taarruzlarla inkıtaa uğruyordu. Bununla beraber top atışları ile defedildiler saat 16,15 te alçak irtifadan üç Beaufort geldi. Bunlardan biri tarafından düşürülen bir torpitodan kaçınmak için Campbell, etrafındaki sallara bakmaksızın tam yol tornistan etmek zorunda kaldı.

Bütün adamlar kurtarıldıktan sonra, [2] Alb. Pizey yedeğe almak üzere Worcester'e yaklaştı. Fakat bu sırada (17 18) ağır ağır ilerlemeğe kâfi stim kaldırabilecek durumda idi. Bundan kısa bir müddet sonra Nore başkomutanlığından, torpitolarını atmış olan bütün gemilerin, limana dönerek ikmal yapmalarını emreden işaretin alınması üzerine, Campbell ile Vivacious, Worcester'in 8 mil yapabileceğini ve bunun muhtemelen devam edecek hava şartlarında 20 mile çıkabileceğini anladıktan sonra Harwich'e yol verdiler.

Worcester saat 19,15 e kadar 6 1/2 mil yaptı. Bu sırada birkaç dakika için muvakkaten stim düştü. Saat 20,20 de tekrar bir saat için bordası suyun üzerinde olarak rotaya alındı. [3] Kazan dairesinde bulunan çok miktarda serbest su, geminin tehlikeli surette rüzgâr altına doğru meyline sebep oluyordu. Ağır mesafe aleti ve yüksekte havale yapan diğer müteharrik aksam geminin muvazenesine yardım etmek ve su hücumuna mâni olmak maksadile denize atıldı. Nihayet saat 21,30 da 3 1/2 mil yapabilirken iki kazan dairesindeki suyun yenilmesi üzerine

[1] Worcester'in maruz kaldığı azamî hasar, Ek - B de gösterilmiştir. Kd. Yzb. Coates raporunda belirttiği gibi, en modern muhriplerle mukayesede; aldıkları büyük hasarla, onlara çok yakın bir muvaffakıyetle dayanmaları, bu eski gemilerin kudretini ifade eder.

[2] 19 u yaralı ve 4 ü ölü olmak üzere 49 er sonradan Parkstone'da karaya çıkarılmışlardır.

[3] Yangın ve sintine tulumbaları dolayısile eceykterlerdeki stim kaybı, 2. kazan dairesine giren fazla miktardaki suyun kontrolünün elden çıkmasına ve bütün fit sularının sarfına sebep oluyordu. Fit suyu sarnıçlarına deniz suyu alınıyordu. Fakat bu maksadı temin eden deniz valfları çok küçük olduğundan yangın ve sintine tulumbalarından bir hortum vasıtasile ilâve olarak ikmal edilmek yoluna gidildi.

sürat emniyetle 6 1/2 mile çıkarıldı. Nore başkomutanı tarafından, onu emniyete almak üzere görevlendirilmiş olan (Hunt) sınıfı muhripler saat (18,40/12 de) onun mevkiini tayin edemediler ve bütün gece müddetince yalnız başına çabaladı. 13 üncü günü Sunk fener dubasının açığına varmış bulunuyordu Bundan sonra Harwich'e kadar seyir hâdisesiz geçti.

14 — 13 - Şubat - 1941 öğleden sonra denizde alınan tertibat.

Saat 23,30/12 de Campbell ile Vivacious Harwich'e vardıkları zaman Mackay ile Whitshed de henüz dönmüşlerdi. Saat 01,45/13 te tekmil gemiler akaryakıt, mühimmat ve torpitolarını ikmal etmiyorlardı. Saat 3,30 da gemiler, Garth Fernié ve Berkeley ile birlikte, saat 06,45 te arz + 51°50′, tul + 2°30′ mevkiindeki mayn maniasının doğu kısmında bir karakol tesis etmek üzere limanı terkettiler. Bu karakol, uçak raporlarına nazaran, bir gece evvel düşman gemilerinden birisinin İngiliz hava ve torpito taarruzları neticesi sakatlanmış olması ihtimaline karşı Nore başkomutanı tarafından emredilmiştir. Fakat hiçbir şey görülmedi. Sabah hava raporları da menfi çıkınca, saat 09,43/13 te muhriplere limana dönmeleri emredildi.

15 — Dover komutanı tümamiralin harekât hakkındaki hulâsası.

Dover komutanı tümamiral, harekâtı hulâsa ederken, bütün harekât üzerine tesir icra eden ana faktörün, düşman ağır gemilerinin 12 - şubat günü aydınlıkta tesbit edilmelerindeki muvaffakıyetsizlik olduğuna işaret etmiştir. Daha evvel görülmüş olsalardı, ana hava vurucu kuvvetlerinin havalanmak ve taarruzlarını Dover boğazının dar sularında yapmak için bol vakitleri olacaktı. Burada azamî avantaj, düşmanın Radar işarı olarak doğru mevkiine nazaran adedî ve tâbiyevî hava hakimiyetinden istihsal edilebilirdi. Geceleyin bazı haberlerin doğru çıkmamasına rağmen sabahleyin fecirde Dover komutanlığının batı cihetinde yapılacak muvaffakıyetli bir hava keşfi, nihayet düşmanın yaklaştığına dair iki saatlik fevkalâde bir zaman kazandırabilecektir.

Tümamiral Ramsay, geçişin aydınlıktan evvel olduğunu ümit ederek tertibatını buna istinat ettirdiğini beyan ediyordu. Bu olmuş olsa idi, yalnız Swordfish uçakları için değil ayni zamanda hafif su üstü gemileri ve muhripler için de çok müsait şartlar meydana gelecekti. Hakikatte ise tekmil bu kuvvetler hiçbir an inkişaf edemiyen av himayesi avantajından mahrum olarak gündüz taarruz etmek zorunda kalmışlardı. Bu sebepten yalnız su üstü gemilerinin yapacakları gündüz torpito hücumlarına zayıf bir ümit bağlanabilirdi. Bunlar da umulandan çok daha müsait şartlar altında yapılmıştır.

Son zamanlarda tesis edilen mayn tarlalarından da bazı muvaffakıyet ihtimalleri ümit edilmiş, fakat düşman seçtiği rotalarda çok sayıda mayn tarayıcılar kullanmıştır. Bununla beraber her tarafı geçilmez hale koymağa imkân yoktur. Maamafih, büyük gemilerin, tesis edilen mayn tarlalarından ikisi üzerinden geçtiği bilinmektedir.

16 — Netice:

Alman muharebe kruvazörlerinin İngiliz kanalından firarı haberi İngiliz efkârı umumiyesini asabîleştirdi. [1] Birçok yetkili çevrelerde, düşman birliklerinin, karanlıktan veya fena görüş şartlarından faydalanarak geçmesi imkân dahilinde görülüyordu. Fakat böyle, aylardan beri nerede olduğu bilinen, niyetleri belli olmuş muayyen bir kuvvetin güpegündüz geçişi izaha muhtaç bulunuyordu.

Hâkim Bucknill [2] in başkanlığında ve Amiral T. H. Binney [3] ve hava generali Sir E. Ludlow - Hewitt'den mürekkep tam salâhiyet ve mes'uliyeti haiz bir tahkik (Enquiry) meclisi kuruldu. Bu meclis etrafılı delilller elde ettikten sonra bir rapor hazırladı. [4] Onların kararlarına kadar, akla gelen bir sürü sual ceyapsız ve dolaşan şayialar da hikâye olarak kalacaktır. [5]

---

[1] 14-Şubat tarihli Times gazetesinin baş makalesinde :

« Tümamiral Ciliax, Medina Sidonia dükünün hezimete uğradığı yerde muvaffak olmuştur. 17. asırdanberi anavatan sularında deniz kuvvetimizin gururunu kırıcı bundan daha elîm bir hâdise cereyan etmemiştir. » dem-ktedir.

[2] Koramiral Sir T. H. Binney, D. S. O., K. C. B.

[3] Hava Korgenerali Sir E. Ludlow - Hewitt, M. C., D. S. O., C. M. G, K. C. B

[4] Sir A. T. Bucknill, K. C., O. B. E.

[5] 18- Mart'ta Avam kamarasında sorulan bir suale cevaben Mister Atlee, « Rapor alınmıştır. Fakat bunun muhtevası düşmana kıymetli malûmatı verecek haberleri ihtiva ettiğinden dolayı efkârı umumiyeye arzedilemiyecektir. Ayni zamanda teşkilâtta müşterek harekâtta veya ileri görüşte olsan herhangi ciddî bir aksaklık hakkındaki umumî kararlar ifşa edilmemelidir. » Demiştir.

Ek A.

Scharnhorst, Gneisenau ve Prinz Eugen'e karşı yapılan harekâtta muharebeye giren deniz kuvvetleri

(12 - Şubat - 1942)

Muhripler (6)

Campbell (Flt. Kmd.)	Alb. C. T. H. Pizey, D. S. O.	5 - 4.7 pus. top	6 - 53.3 lük torpito
Vivacious	Ön yzb. R. Alexander	4 - 4 " "	
Worcester	Ön yzb. E. C. Coats	4 - 4.7 " "	
Mackay (Flt. Kmd.)	Alb. J. P. Wright	5 - 4.7 " "	
Whished	Ön yzb. W. A. Juniper	4 - 4.7 " "	
Walpole	Ön yzb. J. H. Eadon	4 - 4 " "	

Hücumbotları (8)

A) Doverde üslenen

No. 221 (Kd. K. Gm.)	Ön yzb. E.N. Pumphrey, D.S.C.	2-53.3 lük torpito
No. 219	Ütğm. M. Arnold - Foster,	2- 0.5 pusluk top
No. 45	Yzb. L. J. H. Gamble, D. S. C.	2- Lewis topu
No. 44	Ütğm. R F. Saunders, D. S. C.	
No. 48	Yzb. C. A. Law	

B) Ramsgate'de üslenen

No. 32 (Kd. K. Gm.)	Yzb. D. J. Long	2 - 53.3 lük torpito
		2- 0.5 pusluk top
		2- Lewis
No. 18	Ütğm. İ. C. Trelawney	2 - 45 lik torpito
		4- Lewis
No. 71	Ütğm. O. B. Mabee,	2 - 45 lik torpito
		4- Wickers
		2- Lewis

Motorgambotlar (2)

No. 43 (Kd. K. Gm.)	Yzb. P. F. S. Gould, D.S.C.	2 - 0.5 pusluk top
No. 41	Yzb. R. King	1- Orlikon
		2- Lewis

Birer torpito taşıyan ayrıca 6 Swordfish tayyaresi (Hunt) sınıfı muhripler (12)

Eglinton	Bnb. C. A. De W. Kitcat	4 - 4 pusluk çift maksatlı top
Hambledon	Ön yzb. J. R. Barnes	
Quorn	Yzb. C. L. G. Phillpotts	
Southdown	Yzb. J. B. Majoribanks	
Gorth	Ön yzb. J. B. Scatchard	
Meynel	Ön yzb. W. H. Farrington	
Holderness	Yzb. A. J. R. White	
Cattistoch	Yzb. R. M. W. Mac - Farlen	
Pytchley	Ön. yzb. H. Unwin, D. S. C.	
Cottesmore	Yzb. J. C. A. İngram	
Berkeley	Yzb. H. A. Stuart - Menteth	
Fernie	Yzb. H. B. Acworth	

EK B.

WORCESTER'in maruz kaldığı büyük hasar

12 - Şubat - 1942

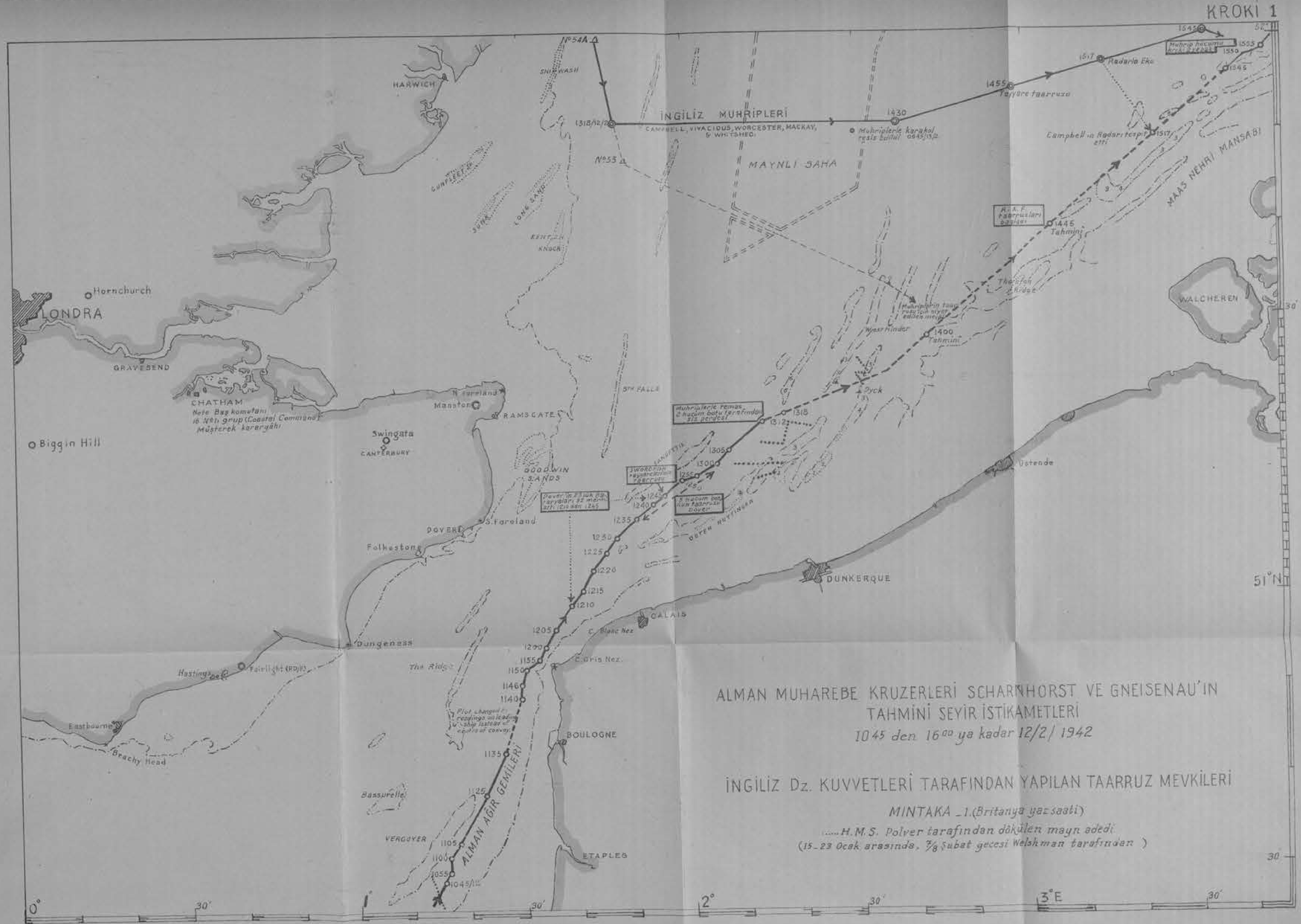
Baş kasaranın iskele tarafında büyük bir yara, nakkaşhane yandı.
Direk ve mutfak bacası uçtu ve köprüüstünün üst kısımları delik deşik oldu.
Orlikon cepaneliğine tam bir isabet alındı.
Telsiz kamarası tamamen tahrip edildi.
Baş baca ve rüşvet güvertede büyük bir yara açıldı.
1 No. lı kuzan dairesinin sancak tarafında güvertden su hattına kadar uzanan büyük bir yara alındı.
2 No. lı kazan dairesinin sancak tarafına güverteden su hattının yarısına kadar uzanan büyük bir yara alındı.
Güvertede sancak tarafta makine dairesinden çiftli kamaraya kadar uzanan bir yara.
Geminin sancak bordasında 6 pustan 2 kadem kutra kadar müteaddit yaralar. Manga topçu ambarı ve kamaracılar yemekhanesinde.
1 ve 2 No. lı kazanlar mermi serpintilerinden b relendi ve kalbur gibi oldu
Ana ateş devresi, sancak telgraf ve stim borusu gibi önemli cihazlar uçtu.
12 fundluk top parçalandı.
Büyük hasarlar genel olarak, infilâklar, saçıntılar e su hücumundan ileri gelmiştir.

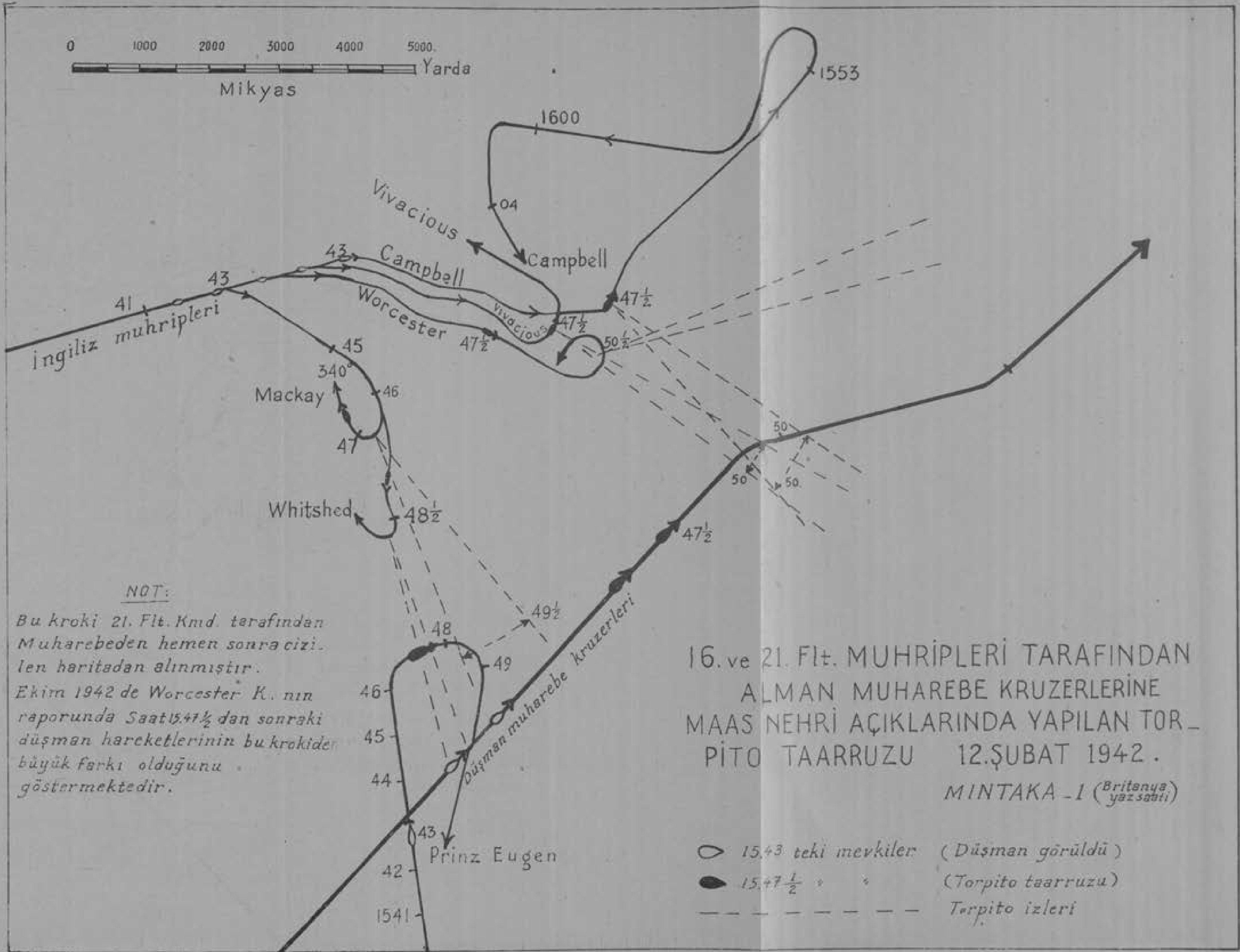
EK B.

WORCESTER'in maruz kaldığı büyük hasar

12 - Şubat - 1942

Baş kasaranın iskele tarafında büyük bir yara, nakkaşhane yandı.
Direk ve mutfak bacası uçtu ve köprüüstünün üst kısımları delik deşik oldu.
Orlikon cepaneliğine tam bir isabet alındı.
Telsiz kamarası tamamen tahrip edildi.
Baş baca ve rüşvet güvertede büyük bir yara açıldı.
1 No. lı kuzan dairesinin sancak tarafında güvertden su hattına kadar uzanan büyük bir yara alındı.
2 No. lı kazan dairesinin sancak tarafına güverteden su hattının yarısına kadar uzanan büyük bir yara alındı.
Güvertede sancak tarafta makine dairesinden çiftli kamaraya kadar uzanan bir yara.
Geminin sancak bordasında 6 pustan 2 kadem kutra kadar müteaddit yaralar. Manga topçu ambarı ve kamaracılar yemekhanesinde.
1 ve 2 No. lı kazanlar mermi serpintilerinden b relendi ve kalbur gibi oldu
Ana ateş devresi, sancak telgraf ve stim borusu gibi önemli cihazlar uçtu.
12 fundluk top parçalandı.
Büyük hasarlar genel olarak, infilâklar, saçıntılar e su hücumundan ileri gelmiştir.

0 1000 2000 3000 4000 5000
Yarda
Mikyas
1553
1600
04
Vivacious
Campbell
Campbell
Worcester
Vivacious
İngiliz muhripleri
Mackay
Whitshed
Düşman muharebe kruzerleri
Prinz Eugen
NOT:
Bu kroki 21. Flt. Kmd. tarafından Muharebeden hemen sonra çizilen haritadan alınmıştır.
Ekim 1942 de Worcester K. nın raporunda Saat 15.47½ dan sonraki düşman hareketlerinin bu krokide büyük farkı olduğunu göstermektedir.
16. ve 21. Flt. MUHRİPLERİ TARAFINDAN ALMAN MUHAREBE KRUZERLERİNE MAAS NEHRİ AÇIKLARINDA YAPILAN TORPİTO TAARRUZU 12. ŞUBAT 1942.
MINTAKA -1 (Britanya yaz saati)
15.43 teki mevkiler (Düşman görüldü)
15.47½ " " (Torpito taarruzu)
Torpito izleri

EK C.

Alman ağır gemilerine yapıldığı tahmin edilen hasar

Şimdiye kadar Alman ağır gemilerine yapılan hasara dair kesin bir bilgi alınamamıştır. İlk raporlara nazaran tarassut edilen muhtemel torpito isabetleri aşağıdadır :

Muharebe gemilerinden birine Swordfish tayyareleri tarafından 2 torpito isabeti.

Rehber Muharebe kruvazörüne, Campbell tarafınden 2 torpito.

Prinz Eugen'e hücumbotları tarafından bir (muhtemelen iki) torpito, birinin Mackay tarafından olması mümkündür.

Bununla beraber, müteakıp tahminlere göre, atılan torpitolardan Campbell'inkinden maadası hedefini bulmadığı anlaşılmaktadır. R. A. F. bombardıman tayyareleri ve Beaufortlar tarafından yapılan taarruzun neticeleri görülemediğinden kaydedildiği bildirilen isabetler kaydı ihtiyatla kabul edilmelidir.

2-Mart-942 günü Kiel üzerinde alınan fotoğraflardan, Gneisenau'ın güneydeki yüzer havuzda olduğu, A tareti önünde güvertenin sökülmüş bulunduğu, B tareti yanında güvertede bir delik, Y taretinin gerisindeki güvertenin sökülmüş olduğu görülmekte idi. Her iki muharebe gemisi muhfelif zamanlarda havuzlandılar fakat Gneisenau 29-Marttan kısa bir müddet sonra Kiel'i terketmiştir.

Prinz Eugen'in, Norveçte Lo Fjord'da bulunduğu ve kıç tarafının ağır hasara uğramış bulunduğu rapor edildi. Geminin kıçından 25 kadem kadar bir kısmı su hattına kadar kopmuş olup, kıç tarafı kare şeklinde bir gemi gibi görünüyordu.

St. Nazaire taarruzu

28 - Mart - 1942

1 — Giriş :

St. Nazaire, Loire nehrinin kuzey sahilleri üzerinde kâin olup Brest'in 120 mil kadar keşişleme cihetindedir. Mevkii, Atlantikte ticarete karşı harekâta son derecede elverişlidir. Almanlar limanı, bir denizaltı üssü olarak inkişaf ettirmişlerdir. Ayni zamanda Fransız batı kıyılarında, Alman hat gemilerini havuzlayabilecek yegâne kuru havuzlar burada mevcuttu.

Düşman bu önemli üssün savunmasını ihmal etmemiş olduğundan, 28-Mart-1942 de yapılan akın, zırhsız küçük teknelerle, kuvvetle savunan bu limana karşı yapılan bir cephe taarruzu idi. Bu sebepten ancak 1918 de Zeebrugge'de olduğu gibi baskın muvaffakıyet vadedebilirdi. Bununla beraber orada harekât bu kadar güç değildi. Zeebrugge ile mukayese edersek, 50 mile karşılık St. Nazaire'e 400 mil mesafe vardır. Seyahat radar ve uçak keşfine ihtiyaç kalmıyacak şekilde çok sayıda hafif zırhlandırılmış gemilerle dolu idi. Zeebrugge'nin denize açılan bir methali vardı. Diğer taraftan St. Nazaire bir nehir ağzının 5 mil içerisinde bulunuyordu. En son olarak son 25 senelik büyük tekâmülün neticesi olan kısa menzilli otomatik silâhlar, harekâta tahsis edilen benzinle müteharrik tahta tekneler üzerinde müthiş bir tehdit teşkil ediyordu. [1] Bu şartların denizle kara taarruz plânlarının tanziminde nazarı itibare alınması icap ediyordu.

2 — Harekâtın maksadı ve kuvvetler :

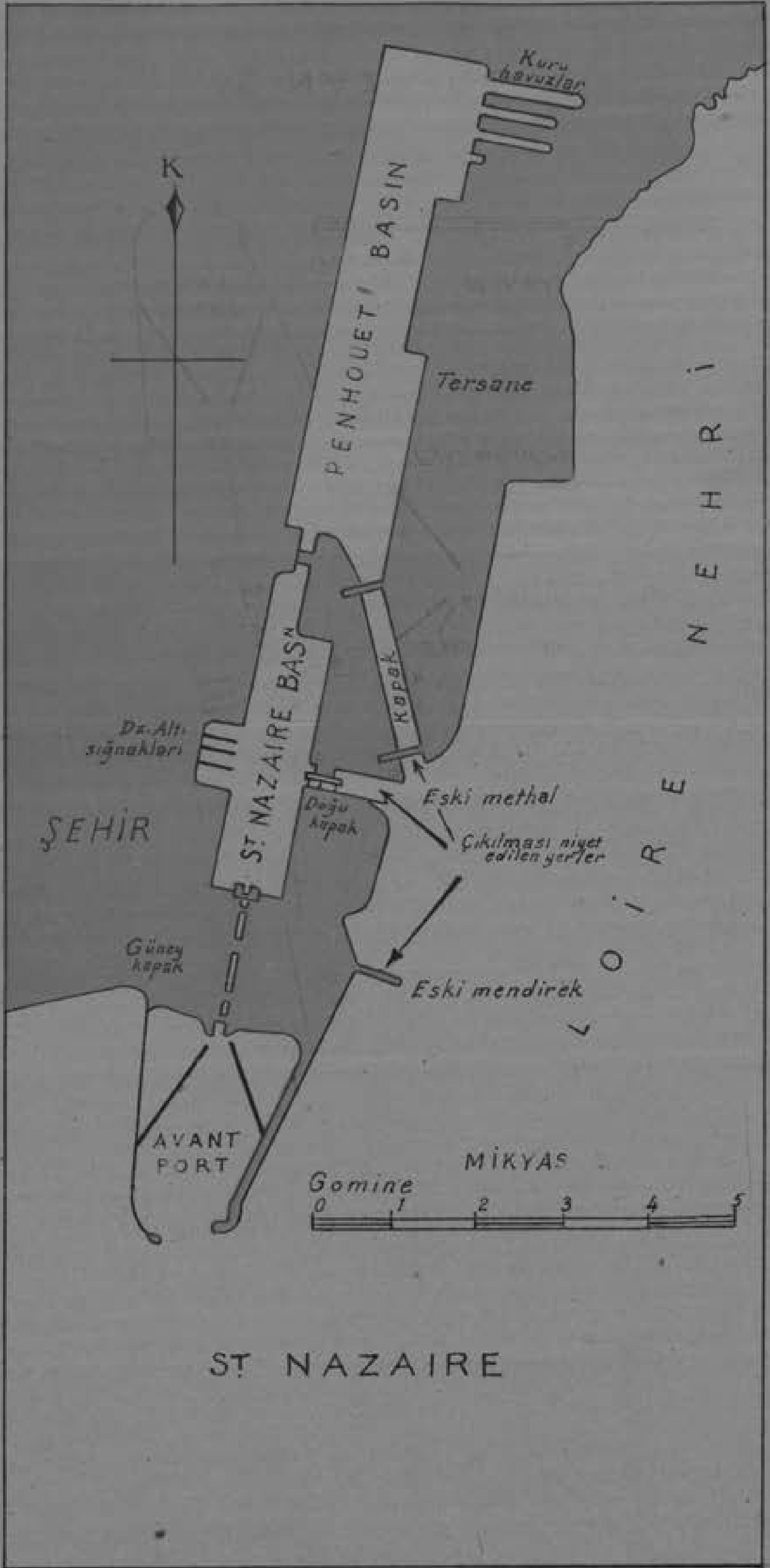
St. Nazaire limanının bir dış limanı ve kapaklardan girilen iki iç limanı vardı. (No. 1 krokiye bak).

Batı kenarında denizaltı sığınakları olan St. Nazaire havuzu, dış limanın kuzeyinde olup takriben 650 yarda kadar uzunluktadır. Esas giriş yeri, iki asma köprü ile kesilmiş olan güney kapısı dış limandadır. Fakat küçük gemiler nehir tarafında bulunan eski methaldeki doğu kapaktan girebilirler.

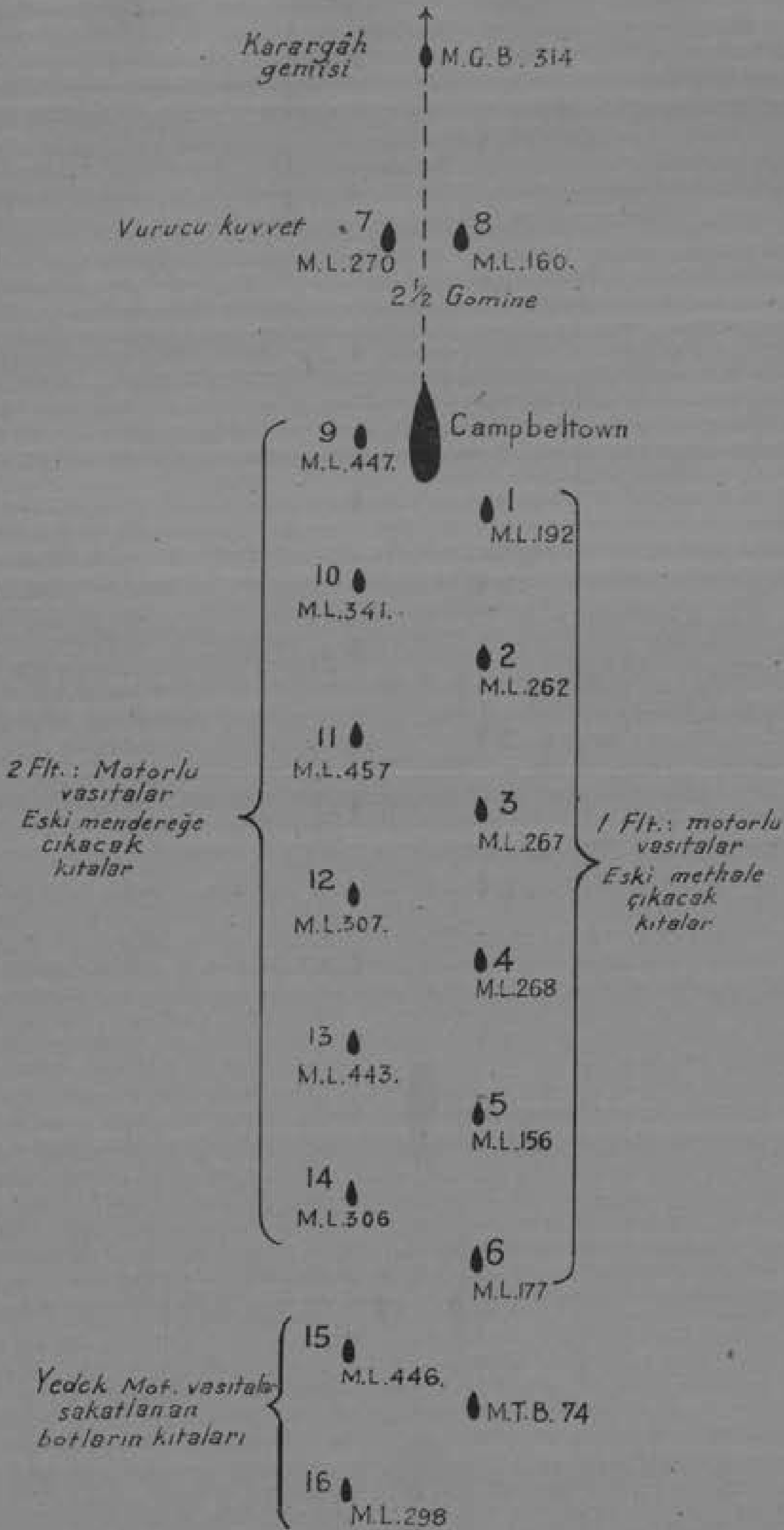
St. Nazaire havuzunun kuzeyinde, Penheuet havuzu bulunmakta olup bunun da kuzey doğu nihayetinde 3 adet kazma dok vardır. Bu havuzun St. Nazaire havuzu ile irtibatı olduğu gibi ayni zamanda bizzat

[1] Plymouth komutanı Amiral Sir Charles Forbes, harekât hakkındaki mütaleasında, St. Nazaire'e yapılacak taarruz Zeebrugge'ye yapılmış olandan çok daha güç gördüğünü önemle işaret etmekte idi.

KROKİ 1.

ST NAZAIRE

YAKLAŞMA İÇİN SEYİR NİZAMI

Kolonalar ve gemiler arasındaki mesafe 1 Gomine

kendisi kuru havuz olarak kullanılan büyük bir kapak vasıtasile nehirle de irtibatı vardır.

Bu kapağın tahribi (Tirpitz'i alabilecek bir bu vardı) akının başlıca hedefi idi. Yardımcı hedefler ise St. Nazaire havuzunun met ve cezire açılması ve havuz kapaklarile kapak makine tesisatına mümkün olabildiği kadar çok hasar verdirmekti.

Harekâtın plânı kısaca aşağıdaki gibi idi :

Campbeltown muhribi 2.5 saat tavikli 3 ton ağırlığındaki yüksek infilâk maddesini hâmil olduğu halde havuz kapağına bindirilecek ve orada batırılacaktı.

Campbeltown'daki komando kıt'aları havuz kapağına, motorlu vasıtalardakiler de eski menderek ve eski methale çıkarılacaklardı. Tersanede yapılacak tahribat ve tekrar motorlu vasıtalara bininceye kadar tutulacak saha için de emir verilmişti. Bu işleri iyi olarak başarmak ve Campbeltow'nın havuz kapağına ulaşmasına yetecek kadar bir zaman düşmanın oyalanabileceği ümit ediliyordu.

Fakat işin başka türlü de cereyan edebileceği hesaba katılmıştı. Bu maksat için sis örtüsüne güveniliyordu.

Harekâtın deniz cepesi Bnb. Ryder'e tevdi edilmişti. Kullanılan kuvvetler, 314 No. lı motorgambot karargâh gemisi olup en kıdemli deniz subayı ile kara kuvvetleri komutanı Yb. A. C. Newman'ı hâmildi. 16 motorlu vasıta iki filotillâ halinde teşkilâtlandırılmıştı. Campbeltown muhribi ile 74 No. lı hücumbotundan [1] ibaretti. Motorlu vasıtalarla Campbeltown'a komando kıt'aları yükletilmişti.

Atherstone ve Tynedale muhripleri, himaye kuvveti olarak refakat edecekler, fakat Loire nehrine giremiyeceklerdi.

3 — Hazırlıklar ve plân.

Harekât için ayrılan kuvvetler "Chariot" diye anılmakta olup, bunlar Falmouth'da toplanmıştı. Burada 12:25 - mart arasında talimler yapıldı. [2] Gizliliği garanti etmek amacile, bu işle görevlendirilmiş bütün gemilere, 10, A/S vurucu kuvveti namı verilmiş ve tütün eğitim programları aynı şekilde adlandırılmıştı. Cesaret kırmak ve gizliliği korumak amacile motorlu çıkarma vasıtalarının mürettebatına sıcak memleketlere mahsus

[1] Ek A ya bakınız.

[2] Campbeltown, havuz kapağını tahrip etmek görevile Devonport'ta hazırlanmıştı. Plymouth Başkomutanının beyan ettiğine göre görev fevkalâde süratli ve kifayetli olarak başarılmıştır. İnfilâk maddelerini patlatmak için Vernon komutanı Yzb. N. T. B. Tibbits tarafından tertibat alınmıştı. Yzb. Tibbits harekât esnasında Campbeltown'da bulunuyordu. O da hayatlarını bu uğurda kaybedenler arasındadır. Hizmetinden dolayı (D. S. C.) nişanile taltif edilmiştir. 314 № motorgambotun dönüş seyahatini tamamlamak için kendi kuvveti kâfi olmadığından Bnb. Ryder ile akaryakıt tankları eklemek suretile bunu mümkün kılmıştı.

elbiseler dağıtılması gibi akla gelen bütün emniyet tedbirlerine tevessül edilmişti. Kıt'alar eğitim maksadile bindirildikleri ajan Plymouth'un savunma tecrübesi olan (Vivid) talimile ilgili olduğu ilân edilmişti. (Bir talimde bilfiil icra edildi). Bu talimler ekseriya 10. A/S vurucu kuvvetinin çalışma programını sekteye uğratıyordu. 23 - mart taliminin sonunda Falmouth'a dönüldükten sonra da kuvvetler kısa hazırlık durumunda tutuldular. Sahil ile temas kâmilen kesildi. Ve harekâtın detayı subaylara ve ilgililere izah edildi. Bununla beraber harekâtın asıl mevkii gizli tutuldu.

Campbeltown'un ana kuvvet olarak her hali kârda esas görevi üzerine alacağı noktasında deniz ve kara kuvvetleri komutanlarınca fikir birliği hâsıl olmuştu. Hafif vasıtalar onu içeri sokabilmek için ateş desteğini sağlayacaklardı. [1]

Deniz kuvvetleri için teşkilât ve kuvvetlerin toplanması, seyir son yaklaşma safhası, hücum ve geri çekiliş hakkında etraflı harekât emirleri, Bnb. Ryder tarafından hazırlanmıştı. Teşkilât, komutanların isimlerile birlikte (Ek: A) da görülmekte olup kolaylık için motorlu vasıtalardan bu kitapta filotillâ numaraları ile bahsolunacaktır.

Son yaklaşma safhası ve hücum için bir hususî emir çıkarıldı. (Kroki: 2 de görülmektedir).

314 No. lı motorgambotta bulunan Bnb. Ryder, 1. filotillâdan bir motorlu vasıta ile kendisinin kıçomuzluğunda (7 ve 8 No. lar) olduğu halde harekâtı idare ediyordu. Bu iki motorlu vasıtaya kıt'a bindirilmemişti. Fakat torpito taşıyorlardı. Bunlar komutanın emri altında herhangi bir su üstü mukavemetine karşı vurucu kuvvet olarak teşkil edilmişlerdi. Düşmana görünmeden geçmek veya aldatmak cihetine önem verilmiş fakat ciddî bir mukavemet gösteren herhangi bir gemiyi de derhal torpito ateşile batırmak tekiden izah edilmişti.

314 No. lı motorgambotun 2,5 gomina gerisinde rehber vazifesini görecek olan Campbeletown muhribi geliyordu ve eski dalgakırana çıkacak komando kıt'alarını taşıyan küçük motorlu vasıtalardan müteşekkil filotillâ da bunun iskele kıçomuzluğunda bulunuyordu. 1. filotillânın geri kalan gemileri de eski methale çıkacak olan kıt'aları taşıyan filotillânın diğer gemilerinin sancak kıçomuzluğunda bulunuyordu. İskele kolonasında bulunan son iki botta hiç kıt'a yoktu. Bunların başlıca vazifeleri sakatlanan herhangi bir bottaki kıt'aları almak veya geriden yapılacak bir müdaheleye karşı koymaktı. 74 No. lı hücumbotu sancak omuzluk gerisinde bulunuyordu. Ve taarruz hareketi inkişaf ettikçe deniz komutanı tarafından verilecek emre göre hareket edecekti. Camp-

[1] Campbeltown'ın çelik bir tekne olmasından, hafif araçların onun himayesine sığındıkları zaman devamlı bir ateşin şiddetine dayanmasının mümkün olup olamıyacağı münakaşa edildi. Fakat reddedildi. Nihaî plân olarak Campbeltown'ı içeri sokmak maksadile icap ederse herşeyin feda edilmesine karar verildi.

letown muhribine mümkün olduğu kadar hedefine süratle yaklaşması için kuvvetlere ateş tevcih edildiği takdirde süratini arttırmak serbestîsi verilmişti. Dost gemilerinin tehlikeye düşmelerini önlemek için de bütün gemiler tarafından dikkatli bir ateş idaresinin önemi üzerinde durulmuştu. Sahildeki kuvvetlerin vazifesi biter bitmez bunlar tekrar gemilere binecekler ve motorlu çıkarma vasıtalarında birikintiyi önlemek için doldukça müstakillen hareket edeceklerdi. Bu geri çekilmeyi örtmek için çok miktarda sisten istifade edilecekti. Bütün kuvvet 28 - nisan saat 08,00 de St. Nazaire'in 25 mil açığında Y mevkiinde toplanacaktı. Hava taarruzlarına karşı en iyi savunmanın bütün gemilerin toplu bir halde kalmaları olduğu ve hepimizin kendi gemimizin süratini ve halini dikkate almaksızın bu (Topal ördeklerimize) yardım etmeleri tekiden anlatılmıştı.

Şimdilik teşebbüs için 27 / 28 - mart gecesi seçilmişti. [1] Ayın 24 ünde Tynedale ve Atherstone muhripleri Falmouth'a geldiler. Bnb. Ryder ve kurmayı ikinci muhribe geçtiler. 24 ve 25 - mart geceleri zarfında tekmil askerî teçhizat ve malzeme hususî hizmet gemisi olan Princess Josephine Charlotte'dan nakledildi; Campbletown ve motorlu vasıtalardakikıt'alar tamamlandı; müteakıben kıt'alar 26 - mart saat 09,30 da Plymouth Başkomutanlığından, yüklemeden sonra rü'yet dışında bulunmaya dikkat edilmesini bildiren, "İhzarî Chariot„ emrini aldılar.

26 - Mart saat 12,30 da mütemmim "Chariot'u mevkii tatbike koyunuz„ emri geldi. Yb. Newman geri kalan karargâh kurmayları ile birlikte Atherstone'a geçtiler.

4 — Denize açılış: 26 / 27 - mart (Kroki 3)

26 - mart saat 14,00 de 10. A/S vurucu kuvveti Falmouth'dan hareket etti. Gündüz müddeti zarfında, motorlu vasıtalar, düşman tayyarelerinin tarassuduna karşı o civarda her zaman yapılmakta olan bir denizaltı taraması süsü vermek maksadile, üç muhribin pruvası ilerisinde 2 şer gomina aralıkla seyrettiler. 314 No. lı motorgambot Atherstone, 74 No. lı hücumbotu da Campbeltown tarafından yedekleniyordu. Atherstone'da bulunan Bnb. Ryder Rotayı Lizard burnu açığına

---

[1] St. Nazaire'de :

Gurup 27 - mart 1931
Alacakaranlık sonu 20,49
Tulû 27 - mart - 07,01
Alaca karanlığın başlangıcı 05,53
Ayın doğuşu 27 - Mart - 14,06 } I. Terbi
„ batışı 28 - „ - 04,52 }
Cezir 27 - Mart - 1944, met : 28 - Mart - 01,33, Yükseklik : 13.5 kadem
Bütün saatler : İngiltere yaz saati, Mıntaka : - 1

verdi ve 13 mil süratle, düşman keşif uçuşlarından açık olan bu rotada seyre başlandı. [1]

26 - Mart günü öğleden sonra hava müsaitti. Öğleden sonra 4 kuvvetinde bir Gündoğuşu - Poyraz rüzgârı esiyordu. Oldukça sis vardı. 27 - Mart saat 02,30 a doğru sis dağıldı, gün doğarken rü'yet azamî idi.

27 - Mart saat 07,00 de kuvvetler C mevkiine (St. Nazaire'in takriben 160 mil batı cihetinde) geldikleri zaman 112 dereceye rota değiştirildi. Elde zaman olduğundan, havadan keşfedilmek ihtimalini asgariye indirmek maksadile, sürat 8 mile indirildi.

Yirmi dakika sonra, A - 46 34 N., T 05 41 W. mevkiinde Tynedale, 002 derece kerterizinde denizaltı olduğunu sandığı bir hedef [2] rapor etti. Bunun üzerine Tynedale yüksek süratle yaklaşmağa başladı. Mesafe 5 mil kadar inince denizaltı gemisi bir tanıma işareti vermiş buna, pırıldakla beş uzun hat yapılmakla cevap verilmişti. Bu işaret onu tatmin etmiş olacak ki; saat 07,45 e kadar satıhta seyretmekte devam etmiştir. Tynedale biraz sora harp sancağını toka ederek [3] 5000 yarda mesafeden ateş açmıştır. Bunun üzerine denizaltı gemisi süratle dalmağa çabaladı, fakat saat 07,58 de taşıdığı bütün toplarla savaşırken satha çıkmağa zorlayan bir su bombası hücumu yapıldı. Bu arada bir isabet aldığı görüldü. Ve birkaç saniye içinde iskelesine fazla yatmış olduğu halde gözden kayboldu.

Biraz sonra Atherstone da vak'a yerine geldi ve saat 09,20 ye kadar iki muhrip denizaltı avcılığı yaptıktan sonra Kıble batıya rota vererek dolambaçlı bir yoldan sonra diğer kuvvetlerle birleştiler.

Denizaltı gemisi muhtemel olarak batırılmış gibi görünüyordu. Fakat batırılamamıştı, biraz sonra satha çıkarak bir düşman raporu verebilirdi. Bununla beraber Bnb. Ryder denizaltı gemisi motorlu vasıtaları görmediğine göre yalnız iki muhribin Kıble batıya seyrettiklerini rapor edeceğini düşündü.

Bu vaka'dan sonra sema bulutlarla örtülmeğe başladığından havadan keşfedilmek ihtimali de büyük mikyasta azaldı. Ay doğmasından az önce iki balıkçı gemisine raslandı. Bunlar evvelâ mürettebatı alınarak Tynedale ile Atherstone tarafından batırıldı. Bunlar Fransız olup oldukça mutemet görünüyorlardı. Söylediklerinden balıkçı gemilerinde telsiz taşımadıkları açık olarak anlaşılıyordu. Bu sebepten öğleden sonraki seyir esnasında raslanan çok sayıdaki balıkçı gemilerine ilişilmedi.

27 - Mart saat 12,40 ta Plymouth Başkomutanlığından alınan bir işarette, evvelce St. Nazaire'de rapor edilen 5 Alman hücum botunun

[1] Bu rota, kroki 3 de gösterilen harflenmiş mevkilerden geçiyordu.

[2] İlk önce 2. nöbetci subayı topçu Bay S. W. J. Fort tarafından 037 derecede 7.5 mil mesafede görüldü.

[3] Seyir esnasında tekmil harp bayrakları arya edilmiş ve muhripler 3. Reichi'n renklerini taşıyorlardı.

25 - Martta Nantes'da tesbit edildiği fakat 27 - mart saat 17,18 de son alınan bir işaret raporuna nazaran bunların tekrar St. Nazaire civarında görüldükleri bildiriliyordu. Bu hücumbotları üstün bir kuvvet teşkil ediyorlardı, fakat anlaşıldığına göre denizaltı gemisi hiçbir rapor vermemiş ve İngiliz kuvveti havadan da görülmemişti. Muhtemelen onların mevcudiyeti düşmana meçhul kalmıştı. Bundan dolayı plânda herhangi bir değişiklik yapmağa hiç bir sebep görülmedi.

Guruptan yarım saat sonra Bnb. Ryder ve Yb. Newman Atherstone' dan 314 No. lı motorgambota nakledildiler. Taarruz için hazırlanmış olan hususî seyir emri tatbik mevkiine kondu. [1] (Evvelki 3. kısma bakınız.) Z mevkii için Yıldız gündoğuşuna rota verildi.

5 — Yaklaşma : (Kroki 3 ve 4)

Saat 22,00 de Sturgeon'un ışığı tam pruvada göründü ve filotillâ 27 - mart 22,15 te selâmlaşma mesafesinden geçti. Alherstone ile Tynedale de Yıldız batı cihetini karakol etmek üzere ayrıldılar. Sturgeon geçildikten sonra hava puslandı ve rü'yet iki mile kadar azaldı.

Gece yarısı sıralarında Yıldız gündoğuşundan top alevleri görülmeğe başlandı ve bundan yarım saat sonra bu geniş bir kavis üzerinde genişledi. Ve bununla birlikte şiddetli uçaksavar ateşi bir hava faaliyetinin cereyan ettiğine delâlet ediyordu. [2]

28 - Mart saat 00,45 e kadar kara hiç görünmedi. St. Nazaire'in 7,5 mil uzağında bulunan Le Chatelier sığlığı yakınlarından kuzey sahili hayal meyal seçilebiliyordu. Campbeltown rehber olarak bir rota vermiş ve iskandil yapmak, sahilden Radarla mesafe kestirmek için lâzım olan manevra serbestîsine malik olmak için 314 No. lı motor gambottan ayrılmıştı. [3]

Saat 01,25 te Le Morees kulesi geçildi. Bu ane kadar herşeyi iyi gitmişti; hiçbir ışıldak yakılmadı ve filotillâ tesbit edilmedi; artık havuz kapağına 1 3/4 mil kalmıştı ki; Charpentier kanalının berisindeki 3 No. lı ağır sahil bataryasından bir ışıldak yandı ve bunu nehrin her iki tarafında bulunan tekmil ışıldakların yanması takip etti. Bu anden itibaren tekmil kuvvetler kâmilen aydınlatıldı. Bnb. Ryder hemen 3. No. lı ba-

[1] 27 - mart saat 18,00 de 10 No. lı (341) motorlu vasıtanın iskele makinesinde süratini 10.8 mile düşüren bir ârıza çıktı. Bunu tamir etmek için sarfedilen devamlı gayretler bir netice vermedi ve bunun içindeki kıt'alar fazla yüklü olmayan motorlu vasıtalardan No. 15 e nakledildi. 10 No. nın makinesi saat 22,22 ye kadar tamir edilemedi. Bu sebepten artık taarruza iştirak için çok geç kalmış olduğundan müstakillen Falmouth'a gönderildi.

[2] Plymouth Başkomutanının tertiplediği bombardıman tayyarelerile bir taarruz yapılmakta idi.

[3] Bnb. Ryder, motorgambotlarda Radar kullanılmasını, nehrin munsabındaki seyir için son derece yardımcı olduğunu işaret ediyordu. Yaklaşma esnasında kuzey cihetinde oldukça güçlüğe maruz kalınacaktı.

taryada bulunan sahil işaret istasyonuna sahte bir tanıma işareti verdi ve Almanca olarak "Hususî talimatla limana girmekte olduğunu„ bildirdi. Bu işarete cevap olarak bazı ışıldaklar söndürüldü, fakat bu sefer güney methali çağırmağa başladı. Ona da ötekine benzer bir mesajla cevap verildi. Bu iş olurken gemilerin üzerine bir mevkiden ışık mermisi atıldı. "Gemilerin biri üzerine dost kuvvetler tarafından ateş edilmektedir„ işareti verilmesi üzerine ateş kesildi.

Bu harp hilesi ile fevkalâde kıymetli dört dakika kazanılmıştı - bir mil - fakat birkaç saniye sonra bu kuvvet ne olsa hasım olarak tanınacaktı. Nitekim, birdenbire ağır bir ateş açıldı ve savaş umumîleşti. Bnb. Ryder raporunda, "Taarruzun her iki cenaha verdiği kaybı anlamak son derece güçtü, hava yeşil ve kırmızı izlerle doğmuştu„ demektedir. Hattın başından sahil bataryalarının ateş açıp açmadığı görülemiyordu, maamafih bunların hattın gerisine ateş etmeleri mümkündü. Savaşın başlamasile beraber tam pruvada bir uçaksavar gemisi göründü ve bazı küçük otomatik toplarla ateş açtı; bunu 314 No. lı motorgambotun pompomları fevkalâde bir süratle susturdu fakat hoşa gitmiyecek kadar yakın geçmek zorunda kalınmıştı.

6 — Taarruz : (Kroki 5)

314 No. lı motorgambot eski mendireğe 1,5 gomina mesafeden geçti ve blok gemilerine sahayı açmak için sancağa doğru açıldı.

Kat'edecek 500 yarda mesafe kaldığı zaman Kd. Yzb. Beattie [1] Campbeltown'ı hedefine yöneltti. Bir müddet için ışıldakların ziyasından kurtuldu ve saat 01,34 te - tesbit edilen zamandan yalnız 4 dakika sonra - baş kasarası alevler içinde olduğu halde ve tekmil Orligonlarile ateş ederek havuz kapağına bindirerek yardı.

Bu esnada sancak kolonanın başında bulunan, torpito taşıyan motorlu vasıtalardan 8 No. tarafından bazı yardımlar yapılmıştır. - Bu gemi Campbeltown'ın sancak tarafında bulunan hafif uçaksavar mevzilerinin 3 fundluk toplarile müessir bir ateş altına alınmış ve bunları susturmuştur - Kıt'a taşıyan motorlu vasıtalardan sancak kolonanın rehberi olan No. 1 ilk isabeti alan oldu, alevler içinde yanarak iskele kolonanın ilerisi arasına daldı ve eski mendirekte baştankara etti ve yandı. Bunun gerisinden gelenlerin ne olduklarına dair lâyıkile birşey biline-

[1] Kral tarafından Campbeltown K. Önyzb. S. H. Beattie'ye bu baskındaki «büyük cesaret ve soğukkanlılığından » ötürü V. C. nişanı verildi. Bu hususta bazı gazetelerin yazdıkları şöyledir. «1000 yarda kadar yakın mesafeden açılan kesif ateş yağmuru altında ve gözleri kamaştıran ışıldak ziyaları altında, o gemisini büyük bir maharetle havuz kapağına doğru sevketti ve tam noktası noktasına onu bindirmeye muvaffak oldu. Önyzb. Beattie'ye verilen V. C. nişanı, sadece kendi kahramanlığından ötürü değil ayni zamanda birçokları geri dönmemiş olan bu geminin isimsiz subay ve eratının cesaretlerine atfen verilmiştir. - London Gazette.

miyordu, yalnız bunlardan bazılarının taşıdıkları kıt'aları eski methalin içinde emniyetle karaya çıkardıkları görülmüştür.

Bu sırada Bnb. Ryder'e durum kontrol altına giriyor gibi göründü; ateş azalmış ve evlerin damlarındaki uçaksavar mevzileri de çok seyrek ateş ediyorlardı. İskele kolonanın durumu da çok şanslı değildi. [1] Rehber bot olan 9 No. tam iskelenin 10 kadem açığında baştankara etti ve yeri belli olmıyan bir koruganla damlardaki uçaksavarların ateşine maruz kaldı ve bir ande tamamen alevlere büründü. Bununla beraber kıt'alar ve mürettebatı, 8 No. tarafından çok kahramanca kurtarılmışlardır. Müteakıben bu bot saat 02,20 de tek makinesile kaçmağa muvaffak olmuştur. Hattın ikinci boyu olan 11 No. da eski mendirek yakınında baştankara edince ateşe verildi Bundan sağ kalanların karaya çıktıklarına ihtimal verilmektedir. 12 No. da baştankara edildi; çok zayiat verdikten ve uzun müddet uğraştıktan sonra geri çekildi ve saat 02,30 a kadar nehrin doğu sığlığı üzerinde bulunan ışıldaklar ve bataryalarla savaştı. Geri çekilirken de yoluna çıkan bir ticaret gemisini batırdı. 13 ve 15 No. lar da ışıldakların göz kamaştıran ziyası içinde eski mendireği kaybettiler ve aborda olmak işi de akim kaldı. Geri kalan 14 ve 16 No. ların da ne oldukları bilinememektedir. [2]

Bu sıralarda, Bnb. Ryder, Campbeltown'ın havuzun kapağına bindirdiğini görmüştü. Bunun üzerine 314 No. lı motorgambotla eski mendireğin güney kenarına giderek, kurmayı ile birlikte askerlerile buluşmakta acele eden, Yb. Newman'ı karaya çıkardı. Bnb. Ryder bu sırada 6 No. olduğu anlaşılan bir motorlu vasıtanın kendini takip ettiğini gördü ve buna Campbeltown'ın kıç tarafına aborda olması için emir verdi. Motorlu vasıta bu emri yerine getirdi ve güvertesinde muhribin mürettebatından birçoğunun itişip kakıştığı görülüyordu. Fakat bu bot ertesi sabah buluşma yerine gelemedi ve âkıbeti de meçhul kaldı. 314 No. lı motorgambot müteakıben kimsenin kalmadığına emin olmak için methalin kuzey kenarını dolaştı ve Campbeltow'ın mürettebatından 20 - 30 kadarını aldı. Bu sırada 74 No. lı hücumbotu da talimat gereğince ken-

[1] Motorlu araçlardan bazılarının kararlaştırıldığı veçhile, eski mendireğin kuzeyine gidecekleri yerde güneye doğru gittikleri görülüyor. (Kroki 5 e bakınız) 9 No. lı motorlu araç ilk olarak kuzeye gitti ve orada karaya oturdu. Bu araç içindeki kıt'aları eski mendireğin nihayetine çıkarmak için geri geldi, burada makine dairesine aldığı bir mermi isabetile muharebe dışı oldu ve bundan sonra güney taraftaki kıyıya sürüklendiği görüldü. Burada 8 No. lı bot kendisinden sağ kalanları kurtarmak için yanına geldi.

Pleymouth başkomutanı diyor ki; fena bir tali eseri olarak bu anlaşmazlık şüphesiz ki; plâna göre sahile çıkarılacak kıt'aların miktarını azalttı ve binaenaleyh sahildeki mahallî mukavemetin kırılması ümidini baltaladı. Bu keza, harekâtın daha ilk safhasında bir miktar motorlu vasıtanın kaybına sebep oldu.

[2] Motorlu vasıtaların münferiden başından geçenlerin bir hulâsasını (Ek B de bulabilirsiniz).

dini rapor etti. Bnb. Ryder de tahrip kalıplarının herhangi bir arıza yapması halinde Campbeltown'ın torpitolanmasını bildirdi. Bu maksatla görünüşte kimseler bulunmıyan havuza yaklaşarak Campbeltown'ı muayene etti. Gemiyi batırmak maksadile konan tahrip kalıplarından 4 ünün yerinde olmadığını gördükten sonra evvelce düşünülenlerin doğruluğuna karar vererek, 74 No. lı hücumbotuna eski methalin içinden havuzun kapağını torpitolamasını ve hemen geri çekilmesini emretti.

Bu zaman zarfında Bnb. Ryder "baskının çabukluğu ve iyi iş görebilmek için„ kara tahrip kıt'alarının bunu işiteceklerini düşünüyordu. Bunun yanı sıra, 314 No. lı motorgambotun iki yaralısına mukabil binalar ve kapakları açıp kapama tesisatı da berhava edildi ve bunu tulumbaların idare mevkileri ve diğer tesislerin ateşe verilmesi takip etti. Alevler korkunç parıltılar teşkil ederek nehirdeki vasıtaların siluetlerini karşı sığlıktaki bataryalara gösterdi. O ande sahildeki kıt'aları işine daha fazla bağlı kalınamazdı ve hiç kimsenin de vukuatı anlatması için geri dönmesi beklenemezdi. Maamafih birçoklarının harp esiri olarak kalacakları ümit edilmişti. [1]

Bnb. Ryder, 74 No. lı hücumbotun eski methal havuz kapağını torpitoladığını ve yüksek süratle uzaklaştığını gördükten sonra [2] 314 No. lı motorgambotun eski mendirekteki taarruzunun nasıl inkişaf ettiğini görmek üzere döndü. İlk nazarda burada işlerin fena gitmekte olduğu görülüyordu. Yaklaşma esnasında ışıldaklar tarafından yakalanmış ve öldürücü bir ateş açılmasına rağmen motorlu vasıtalar hâlâ kahramanca yanaşmağa uğraşıyorlardı.

314 No. lı motorgambot birçok A/S mevkilerile savaştı [3] ve iki defa mendirek üzerindeki koruganları susturdu. Fakat bunlar her fırsatta bir fâsıladan sonra tekrar ateş ediyorlardı. Bir aralık düşman ateşi zayıfladı ve Bnb. Ryder'in düşündüğüne göre eğer bu ande elde bir ihtiyat kuvveti bulunup ta hücuma sevkedilebilse idi bu durum çekilmeyi imkân dahiline sokacak şekilde canlanabilecekti. Bununla beraber elde hiç ihtiyat kuvveti yoktu ve her iki çıkarma yerinde de düşman üstün kuvvetleri bulunduğu biliniyordu. Hücumun sonu Bnb. Ryder tarafından şöyle hikâye edilmektedir. " Bütün bu müddet zarfında eski mendireğin 100 yarda açığında uçaksavar mevzilerinin durup dinlenmiyen ateşi altında müteaddit isabetler alarak stop etmiş olarak durduk ve Allahın inayetile tutuşup yanmadık. Limanın etrafında 7-8 tane motorlu vasıtanın alevler içinde olduğunu sayabiliyorduk. Görünürde yegâne vasıta olarak kaldığımızı anlamıştık. Bundan dolayı üzerimize kesif bir ateş tevcih edilmişti. Bunun üzerine sis yaparak bir harp mec-

[1] Komando kıta'larından 44 subaydan 34 ü (0/0 77), 224 diğer rütbelerden 178 kişi (0/079) kaybedildi.

[2] Âkıbeti meçhul kalan 74 No. lı hücumbotunun bu, son görülüşü idi.

[3] Evlerin damlarındaki mevzilerin susturulması son derecede müşkül idi.

lisi topladım. Hiçbir çekilme işareti görülmemişti ve sahille hiçbir telsiz irtibatı yapılamamıştı. Henüz çıkarma partisinin çıkarma noktalarına varmasına yarım saat vardı. Eski methale dönmeğe mecburduk fakat burada ağır bir makas ateşi olduğu ve her iki kenardaki düşman kuvvetlerinin biribirlerine ateş etmekte oldukları görülüyordu. Geri dönmemizin imkânsızlığı aşikârdı. Güvertedeki birçok işler, yaralı 30 - 40 kişi ile görmek ve sahile çıkardığımız eratı geriye alacak durumda olmadığımıza saat 00,50 de karar verdim. Üzerimize birleştirilen ateş altında beş dakikadan daha fazla sağ kalmamızın mümkün olmadığını görerek yüksek süratle oradan ayrıldım.„ [1]

7 — **Geri dönüş** :- (Kroki 3 ve 4)

Bnb. Ryder St. Nazaire'de yapılacak iş kalmadığına karar verdikten sonra 28 - mart saat 02,50 de güneye doğru yol verdi. 314 No. lı motorgambotun dönüşü sırasında nehrin her iki tarafındaki ışıldaklar tarafından aydınlatılmış ve şiddetli bir ateşe maruz kalmıştır. Güney mendirek bordalandığı zaman halen su üzerinde bulunan bir motorlu vasıta, yanından geçmiş ve hemen sis yaparak takip etmesini emretmişti. Le Morees kulesini geçtikleri sırada sahil bataryaları ateş açmış ve sahilden takriben 4 mil açıktaki Le Chatelier sığlığı hizalarına varıncıya kadar devamlı surette sukutlar arasında kalmışlardır. Bir merminin saçıntıları 314 No. lı motorgambotun güvertesinde son hâdiselere sebep olmuş ve bütün harekâtta mehareti ve kahramanlığı ile temayüz etmiş olan Onbaşı W. A. Savage'i öldürmüştür. [2] Işıldakların huzmelerinden kurtuldukları sırada, silâhlı bir balıkçı gemisile bir çarpışma oldu, bu gemi aştığı hoşa gitmiyen ağır bir ateşe rağmen bereket ver-

[1] Kral Bnb. R. E. D. Ryder'i « St. Nazaire taarruzundaki fevkalâde cesaret ve kahramanlığından ötürü V. C. nişanile taltif etti. Bnb. Ryder himayesiz gemilerden müteşekkil bir kuvveti kuvvetle müdafaa edilen bir limana sevketti ve Campbeltownı kısa mesafeden açılan kesif bir ateş altında hedefine ulaştırdı. Her nekadar Campbeltown'ın havuz kapağına bindirilmesile kuvvei seferiye maksadına vâsıl olmuşsa da, o bu mevkide kalarak harekâtı sevk ve idare etti. Campbeltown'ın mürettebatını tahliye etti ve bir saat 16 dakika devam eden kısa menzilli silâhların ağır ateşi altında kuvvetli noktalarla savaştı ve gemisi artık sahilde bulunan komandolara bir yardım yapamıyacak hale gelinceye kadar onu terketmedi. Ölü ve yaralılarla dolu olan binmiş olduğu motorgambotun kısa menzilli silâhların baraj ateşi arasından geri çekilerek salimen kurtulması bir mucize eseri sayılmalıdır.» - London Gazette.

[2] Kral tarafından keza, büyük cesareti ve motorgambotun pompomunu büyük bir vazife aşkı ile ve meharetle kullanan onbaşı W. A. Savage'e de V. C. nişanı verildi. Ağır ve kesif bir ateş altında bunalmış olmasına rağmen sahildeki mevzilerle soğukkanlılıkla ve sıhhatli ateşlerile mücadele etti. Dönüş seyrinde, liman dışında hücum eden gemilerle savaşırken de ölünceye kadar ayni meharet ve soğukkanlılığı gösterdi. Bu V. C. nişanı yalnız onbaşı W. A. Savage'in kahramanlığına değil, aynı zamanda diğer motorlu vasıta ve gambotlardaki mürettebatın kahramanlık ve vazife aşklarına bir nişane olarak verilmiştir. London Gazette.

sin ciddî bir hasar yapamadı. Bundan biraz sonra hasara uğramış ve tornistan seyreden 7 No. lı motorlu vasıtaya raslandı. Bu vaziyette 15 mil yaparak motorgambotla birleşti. Bundan on dakika sonra karayel cihetinde kısa süren bir çarpışma olduğu görüldüğünden bundan kaçınmak maksadile rota kıbleye alındı. Saat 03,30 da lodos cihetinde başka bir çarpışma müşahede edildi ve saat 04,00 te St. Nazaire istikametinden ağır bir infilâk duyularak bunun, Campbeltown'ın ve havuz kapağının sonu olduğu ümit edildi. [1]

Y mevkiindeki buluşma yerine saat 04,30 da varıldı. Fakat bir gece evvel rapor edilen 5 düşman torpitobotunun müdahalesi muhtemel bulunduğundan Bnb. Ryder 12 mille batıya doğru yoluna devam etti. Fecirde hava aydınlandı ve rü'yet azamî idi, sürat 8 mile indirilerek 7 No. lı motorlu vasıta ile mesafe 3 mile çıkarıldı. Bu sırada başka bir motorlu vasıta pupada uzak bir mesafede görüldü ve Bnb. Ryder, Tynedale ile Atherstone ufukta göründüğü sırada buna yaklaşmak üzere rota değiştirdi.

8 — Alacakaranlıkta muhrip muharebesi: 28 - mart (Kroki 6)

Tynedale ile Atherstone 27 - mart saat 22,00 ye kadar refakatte bulunduktan sonra 28 - mart saat 04,20 ye kadar da Z mevkiinin karayel cihetinde karakol yapmışlardı. [2] Saat 06,00 da Y mevkiindeki buluşma yerine rota verilinceye kadar hiçbir şey görülmemişti. Yalnız 27 - mart saat 22,30 da bir tayyareden, bulundukları mevkiden 40 mil kadar batıda güneye giden bir ticaret kafilesini himaye eden 4 muhrip bulunduğu raporunu almışlardı.

Saat 02,18 ile 28 - mart saat 03,25 arasında 6, 7, 8, 12, 13 No. lı motor vasıtalardan verilen "Ayrılma„ işaretleri Tynedale tarafından alınmıştı. [3] Saat 04,20 de ilk motorlu vasıta göründü. Diğer ikisi saat 04,30 da, daha başka ikisi de saat 04,50 de batıya doğru geçtiler.

[1] O zaman bu şekilde olduğu zannedildi. Fakat bilâhare alınan raporlardan öğrenildiğine göre Campbeltown 28 - Mart saat 12,35 e kadar infilâk etmemiştir. İspanya tarikile İngiltereye dönen komandolardan biri tarafından bu, bilâhare teyit edildi. Bu haberi veren, saklandıkları yerden Campbeltown'ın infilâk etmesini sabırsızlıkla beklediklerini söylemektedir. Öğleye kadar bir şey olmamış ancak öğleyin şiddetli bir infilâk duyulmuştur ki; bunun Campbeltown olması kuvvetle muhtemeldir. Birçok Almanların bu ande gemide bulunduklarını işitmiş fakat bunu kat'iyetle öğrenememiştir.

[2] Atherstone karakola çıkmazdan evvel 10 numaralı motorlu vasıtayı aramak için kısa bir tarama yapmış fakat bulamamıştır.

[3] Sakat	02,17	7 №	motorlu	vasıtadan	henüz nehrin içinde olduğu
»	02,20	6 »	»	»	15 mille çekilmekte olduğu
»	02,20	8 »	»	»	Tek makine ile çekilmekte olduğu.
»	02,21	12 »	»	»	15 mille çekilmekte olduğu.
»	02,22	7 »	»	»	Yaralı olarak çekilmekte olduğu.
»	03,16	7 »	»	»	12 mille çekilmekte olduğu.
»	03,20	8 »	»	» 7№ ya	
»	03,23	12 »	»	»	10 mille çekilmekte olduğu.

Saat 05,40 ta muhripler buluşma noktasında idiler. 5 mil aralıkla 248 dereceye 15 mil süratle seyrediyorlar ve Tynedale Yıldız cihetinde bulunuyordu. [1]

Alacakaranlığın sonunda - Saat 06,30 - Tynedale 273 derece kertezinde sancak başomuzluğundan 4 mil mesafede 5 düşman torpitobotunu gördü. Derhal Atherstone'a yaklaşmak üzere iskeleye son süratle rota değiştirdi ve saat 06,35 te düşman ateş açtı. Buna mukabele edildi. Atherstone da düşmanı motorlu vasıtalardan batıya doğru çekmek maksadile iskeleye döndü ve 170 derecede viya etti. Filhakika Tynedale'in dumanından düşmanı göremiyordu. Fakat kendisi 15,000 yarda mesafeden ateş altına alınmıştı. Bu sırada Tynedale düşman hattının üçüncü gemisine bir isabet temin etti, kendisi de iki isabet aldı. Bereket versin bir hasar vuku bulmadı. Muharebe sadece 9 dakika sürmüştü çünkü; düşman saat 06,40 ta sis yaparak açtı ve 4 dakika sonra da ateş kesti. Düşmanın müteakıp hareket tarzı bilinmemekle beraber o ande bunların hücumlarını yeniliyecekleri muhtemel görüldüğünden Tynedale ile Atherstone düşman dönmeden evvel motorlu vasıtaların mürettebatından mümkün olan sayıda çoğunu alabilmek maksadile lodosa seyrettiler.

Saat 07,02 de pruvada 5 ve 7 No. lara olduğu sabit olan iki motorlu vasıta görüldü. Yaralılar alındı ve 5 No. nın çok fazla hasara uğramış olduğu görülerek terkedilmesine karar verildi.

Atherstone bunu batırmak üzere ateş açtığı sırada bir Heinkel 115 tayyaresi göründü. O sırada görünmüş bulunan 314 No. lı motorgambot ve 15 No. lı motorlu vasıtaya yaklaşması için onu terketti. Heinkel, terkedilmiş bulunan 5 No. lı motorlu vasıtayı üç çeyrek saat kadar sonra bombalıyarak batırdı.

Geçen zaman zarfında düşman torpitobotları bir daha görünmediğinden asıl plânı tatbik etmek ve motorlu vasıtaları kendi mürettebatile vatana götürmek mümkün oldu.

28 - Mart saat 07,45 te 314 No. lı motorgambot Atherstone'a yaklaştı ve yaralılar nakledilinceye kadar cam gibi sakin bir denizde bordadan yedeklemek mümkün oldu. Motorgambot baş kasaradan yara almış olmasına rağmen memlekete dönüş [2] seyrini yapabilecek durumda görüldüğünden 4 kişi kalmış bulunan mürettebatı muhriplerden ayrılan gönüllülerle tamamlandı.

Bu işler biter bitmez Bnb. Ryder ve Kurmayı tekrar Atherstone'a geçtiler ve Tynedale, 314 No. lı motorgambot, 7 ve 15 No. lı motorlu

[1] Atherstone'ın komutanı; muhriplerin randevu noktasına geldikleri zaman, kendilerinin deniz cihetinde adedi ve durumu bilinmiyen motorlu vasıtalar bulunduğunu ve ilk olarak motorlu vasıtalardan alınan ayrılma işareti üzerine V randevu noktasına seyretmiş olsalardı gördükleri motorlu vasıtaları toplamak ve mümkün olan yardımı yapmak bakımından daha iyi hareket etmiş olacaklarını söylemektedir.

[2] Dolu olduğu halde ateş almamış olan petrol tankına 5 isabet almıştı.

vasıtalar, avdet seyrini himaye etmek üzere bir gece evvel Plymouth'ı terkeden, Cleveland ve Brocklesby muhriplerile buluşmak üzere batıya doğru seyre başladılar.

9 — Avdet seyri 28/29 - mart :- (Kroki 3)

28 - Mart saat 06,44 te Cleveland ile Brocklesby takriben St. Nazaire'in 120 mil kadar batı lodosu cihetinde bir mevkie (A - 46 39 №, T - 05 00 W.) ulaştıkları sırada Tynedale ile Atherstone'ın düşman torpitobotlarile savaşa tutuştuklarını bildiren bir rapor aldılar. Derhal son yola çıkarak 80 mil kadar pruvada bulunan verilen mevkie doğru seyre başladılar. Yarım saat sonra iskele tarafta büyük bir balıkçı gemisi görüldü. Geminin bayrağı olmadığı gibi muhripleri görür görmez derhal poyraza dönerek süratle uzaklaşmasından bunun bir düşman karakol gemisi olduğuna karar verildi. 4000 yarda mesafeden üzerine 7 - 8 salvo ateş edildi ve hasara uğramış ve stop etmiş vaziyette bırakıldı.

Saat 08,09 da pruvada 13 № lı motorlu vasıta görüldü. Güvertesi askerlerle dolu olduğu halde takriben 10 mil süratle batıya doğru seyrediyordu. Güçlükle muharebe irtibatı tesis edildiği zaman su ettiğini ve doktor istediğini rapor etti. Bununla beraber zaptedilen işaretlerden hâlâ savaştıkları anlaşılan Tynedale ile Atherstone'a acele olarak yardım etmek gerektiğinden bu vasıtaya yardım edilemedi. Bundan 15 dakika sonra sancak başomuzlukta iki motorlu vasıta - 8 ve 12 № lar - görüldü ve bunlara 13 № ya iltihak etmeleri hususunda talimat verildi.

Tam bu tesadüf sırasında bir düşman tayyaresi görüldü ve savaşa tutuşuldu. Bundan sonra da saat 14,15 e kadar Heinkel 115 lerle Ju. 88 ler devamlı olarak teması muhafaza ettiler.

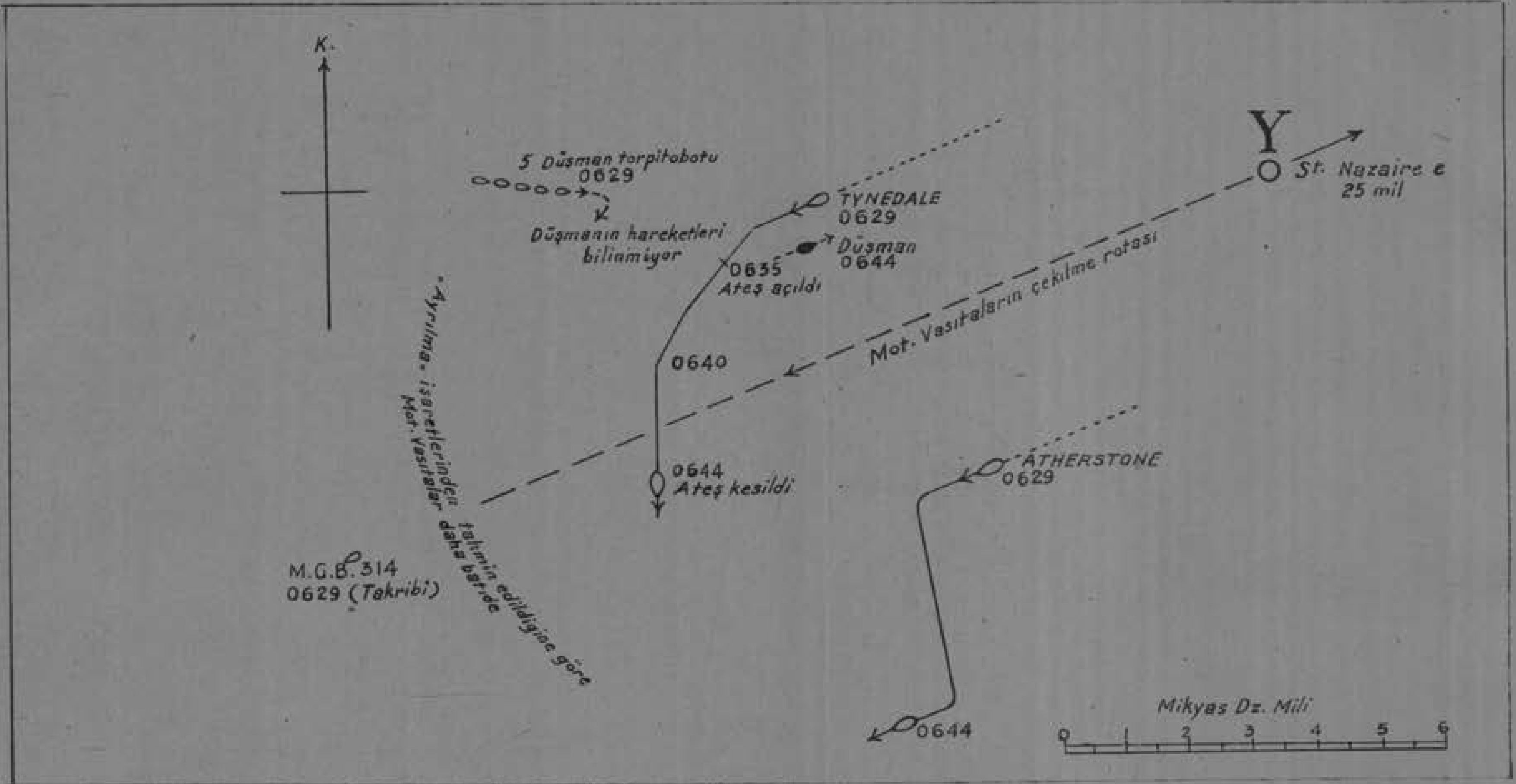
Bnb. Ryder'in kuvvetlerile buluşma 28 - mart saat 09,00 sıralarında A - 46 35 №, T - 03 49 W. mevkiinde vuku buldu ve kıdemli olan Cleveland komutanı Bnb. Sayer komutayı deruhde etti.

Aralarında bir işaret teatisinden sonra iki saattenberi görülmemiş olan düşman torpitobotlarile yakında bir savaşa tutuşmak ihtimali olmadığını anladı.

Daha doğuda başka motorlu vasıtaların bulunması ihtimal dışında idi. Refakatteki üç küçük tekne ciddî hasara uğramışlardı. Tynedale ve Atherstone'ın güvertesinde bulunan sağ kalanların büyük bir kısmının durumları vahimdi. (Kroki 7 ye bak.) Bunun üzerine evvelce düzenlenmiş olan yolla dönüş seyrine karar verildi ve hava savunması için en iyi teşkilât olan şekilde muhripleri bordasında bulundurmak üzere iki takıma ayırdı ve bunların arasına motorlu vasıtaları koydu.

Düşman hava faaliyeti dakikadan dakikaya artmakta idi ve ekseriya bütün gemiler muharebeye katılıyordu. Gemilerin ateşleri tayyarelerin yaklaşmasına engel olacak şekilde onları muayyen bir mesafede muvaf-

KROKİ 6.

TYNEDALE ve ATHERSTONE İLE 5 ALMAN TORPİTOBOTU ARASINDAKİ MUHAREBE

28/ Mart/ 1942 06.30

Bu muharebenin tutulmuş bir iz haritası yoktur. Gösterilen hareketler sadece tahminidir.

fakıyetle tutuyordu. Bu sebepten ciddî bir hücum inkişaf edemedi. Saat 08,22 de Atherstone ile temas temin eden bir Beaufighter, saat 09,42 de bir Ju. 88 tayyaresini düşürdü. Fakat bundan kısa bir müddet sonra kendisi de alçak bir irtifadan denize çarptı. Bundan kimse kurtarılamadı. Saat 10,06 da Brocklesby kıç tarafında diğer bir Ju. 88 düşürdü ve diğerlerinin de isabet aldıkları görüldü. Saat 10,00 a kadar devam eden hava faaliyeti yüzünden Brocklesby ve Cleveland'in doktorları acele tıbbî yardım istiyen Tynedale ve Atherstone'a nakledilemedi.

Öğleden evvelki saatlerde birlik, motorlu vasıtaların durumunun dikte ettiği bir süratle batıya doğru seyre devam etti. Bu sürat 16 milden tedricen 10 mile kadar düştü. Ve daha sonra bunu dahi, yapamadı. Her üç bot ta su ediyorlar ve ciddî makine ârızaları gösteriyorlardı. Bir taraftan da akaryakıtları azalıyordu. Ağır bir hava taarruzunun yakında vukuuna dair belirtiler vardı ve su üstü gemilerinin yapacakları bir taarruz da hoşa gitmiyecek bir şeydi.

Bu şartlar altında tehlikeli surette yaralı olanların mümkün olduğu kadar çabuk limana götürülmesi arzusu ve motorlu vasıtaların terkedilmesi meselesi mütalea edildi.

Zevalden biraz sonra deniz tayyareleri alçak bulutlardan dalarak Atherstone ile Cleveland'e hücum ettiler ve her ikisinin yakınlarına hiçbir hasar yapmıyan küçük bombalar düştü. Saat 09,42 de düşen Beaufighter'den başka hiçbir İngiliz tayyaresi görülmemişti. Saat 12,30 sıralarında ancak bir tane geldi ve 50 dakika kadar himaye yaptı. Fakat bu da bir Heinkel 115 ile muharebeye tutuşarak batı istikametinde gözden kayboldu. Bundan sonra iki Hudson temas temin etti. Fakat bunlar da ancak birkaç dakika refakatte kalabilirler. [1]

Biraz sonra üç motorlu vasıtaya Brocklesby'nin bordasına muayene için yanaşmaları emredildi. Neticede Bnb. Sayer bunların terkedilmesi gerektiğine istemeye istemeye karar verdi. [2] Mürettebatın ve bazı alet lerin çıkarılması için zaman bırakıldı ve saat 13,43 te 314 No. lı motorgambot ve iki motorlu vasıta top ateşile batırıldı - bütün geçirilenlerden sonra hazin bir âkıbet. [3]

28-Mart saat 13,50 de 4 muhrip, Cleveland tarafından sabahın erken saatlerinde görülen üç motorlu vasıtaya yetişmek ümidile 25 mille batı istikametine yollarına devam ettiler. Bununla beraber onlardan hiçbiri

[1] Muhripler tarafından görülen İngiliz tayyareleri sadece bunlardı. Fakat Plymouth başkomutanı «R.A.F. in 19 No. lı grupunun tayyareleri kuvvetlerin St. Nazaire'den çekilmelerini örtmekte pek çok faydalı iş gördüler. 105 uçuş saati tutan 20 çıkış yapıldı ve bu çıkışlarda bir Heinkel 111 ile iki Heinkel 115 e raslandı ve bir düşman tayyaresi tahrip edildi» demektedir.

[2] Plymouth başkomutanı, uygun bulmadığı bu karardan dolayı teessürlerini beyan etti.

[3] Cleveland'e göre bu mevki, A— 46 38 N. T—04 52 W. idi. (St. Nazaire'in takriben 110 mil batı lodosu). Atherstone'a göre bu mevki daha 6 mil kuzeydedir.

görülemedi ve saat 15,30 da rota yıldıza değiştirildi. Saat 18,50 de 13 No. lı motorlu vasıtadan saat 15,45 teki mevkiinin A—46 55 N. T—07 07 W. olduğuna ve acele olarak yardım istediğine dair yarım kalmış bir telsiz alındı. Verilen bu mevki Cleveland'in 210 derecesinde ve 85 mil mesafede idi. Bunun üzerine Bnb. Sayer süratle Atherstone ve Tynedale'in yaralıları Plymouth'e götürmek üzere birlikte ayrılmasına, Cleveland ile Brocklesby'nin de 13 No. lı motorlu vasıtanın tahminî mevkiine doğru bir tarama yapmasına karar verdi. [1]. 28 - Mart saat 19,00 da bunlar refakatten ayrıldılar. Bnb. Ryder hâlâ olan bitenden bir haber alamamış bulunan başkomutana kısa bir rapor verdi. [2] Dönüşün müteakıp kısmı hâdisesiz geçti ve Atherstone ile Tynedale Eddystone'ı 29-mart saat 01,25 te geçtiler.

Cleveland ile Brocklesby refakatten ayrıldıktan kısa bir müddet sonra 13 No. lı motorlu vasıtadan alınan müteakıp işaretlerde, refakatinde daha iki motorlu vasıta olduğu halde A—47 07 N. T— 07 50 W mevkiinde Scilly adalarına doğru seyir halinde oldukları bildiriliyordu. Tarama buna göre yeniden düzenlenmiş fakat gene motorlu vasıtalardan hiçbiri görülememiştir.

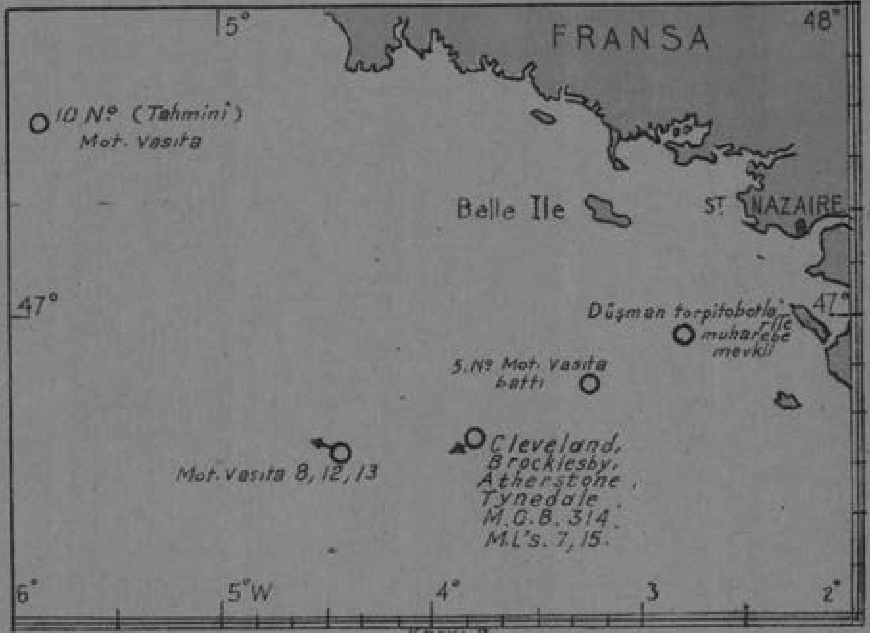
Sabahleyin, Fernie, Albrighton ve Kujawiak muhripleri Cleveland ile buluştular ve arama, kaybolmuş bulunan üç motorlu vasıtanın öğleden evvel Falmouth'a varmış olmasından muhriplerin başkomutan tarafından limana dönmeleri emri verilinceye kadar - 29-mart saat 15,15 - devam etti. Motorlu vasıtaların vatana dönüş seyirleri hâdisesiz geçmişti.

28 - Mart saat 08,30 da Cleveland'dan ayrılan 8 ve 12 No. lı motorlu vasıtalar 13 No. ya iltihak etmişlerdi. Kıdemli subay, 9 No. eski mendirekte harp harici olduğu sırada 8 No. tarafından kurtarılan Yzb. Platt idi. [3] Yzb. Platt 13 No. ya geçerek, görünürde ne İngiliz tayyareleri nede muhripleri olmadığından yıld ızayönelmeden önce 8 derece batıya yol verdi.

[1] Bu suretle, 19,26 da kendisine motorlu vasıtaların yardımına iki muhrip tahsis etmesini emreden ve ayni zamanda iki Hudson tayyaresinin bunların mevkilerini tesbit etmek üzere, hareket ettiğini haber veren, Plymouth başkomutanın isteklerine takaddüm etmiş oldu.

[2] Düşman, hava keşiflerile bu kuvvetin yerini öğrenmiş olduğundan, bu raporun öğleden evvel erken saatlerde verilmesi tasarlanmıştı. Fakat tam bu sırada başkomutandan, kesin telsiz susmasını emreden bir işaret alınmıştı. Raporu mer'i vasıtalarla almak maksadile gönderilen bir Hudson tayyaresi de temas temin etmeğe muvaffak olamamıştı. Öğleden sonra kuvvet, Brest yarımadasına yaklaştığı sırada, temas muhafaza eden tayyareler uzaklaşmış bulunurken hâlâ telsiz susmasına devam edilmesi lüzumlu görüldü. Saat 19,00 daki durumun inkişafı ve bulunamıyan motorlu vasıtalar için lüzumlu görülen hava keşfi, Bnb. Sayer'e bu susmayı bozması kararını verdirdi ve rapor 28-mart saat 19,46 da verildi.

[3] Yzb. Platt, Falmouth'dan hareketten sonra, hastalanmış bulunan 2. filotillâ kıdemli subayı ve 9 No. nın komutanı olan Yzb. Wood'un yerini almak üzere 13 No. dan 9 No. ya geçmişti.

KROKI 7

28/Mart saat 0900 durumu

Saat 15,25 te bir Heinkel tayyaresi motorlu vasıtaların etrafında dolaştı ve bunların İngiliz kuvvetleri olduğunu teşhis ettikten sonra kıçtan yaklaşarak makinelitüfek ateşine tuttu. Bundan iki saat sonra bir Blohm und Voss deniz tayyaresinin temas muhafaza ettiği görüldü. Bu tayyare saat 18,00 de taarruz etti ve bir bomba attıktan sonra defedildi. Bundan yarım saat sonra tekrar gelerek hücum etti ve bir tam isabet aldıktan sonra doğu istikametinde uzaklaştı. Bundan sonradır ki; Yzb. Platt himaye rica eden bir işaret gönderdi.

Guruba kadar batı rotasına devam edildi. [1] Bilâhare 8 tul dairesine değiştirildi. 29 - Mart saat 01,30 da parakete hesabile Ushant bordaladığından Scilly adalarına rota değiştirildi. Maamafih saat 09,00 a kadar adalar görülemedi. Bir radar kerterizi verilmesi için işaret çekildi fakat bu gelmeden önce Lizard görüldü ve Falmouth'a doğru yol verildi.

Kahraman 10. A/S vurucu kuvvetinden sağ kalanlar bir defa daha anavatan sularında idiler. Daha üç gün evvel denize çıkan 18 küçük tekneden 10 tanesi düşman tarafından, 4 tanesi dönüş seyri esnasında kendi mensup olduğu birlikler tarafından batırılmış, yalnız 4 tanesi geri dönmüştü. 62 subay ve 291 er ve erbaştan 34 subay (0/055) ve 157 er ve erbaş (0/053,5) kayıp veya öldürülmüştü. [2] Fakat verilen vazife parlak bir surette başarılmıştı ve Başkomutanın sözlerinden - "Bu hassas kıyı teknelerile alınan neticeler, insan veya malzeme kaybile mukayese edilemezdi.„

10 — Sonuçlar ve dersler :

Henüz baskının bütün sonucunu tahmin etmek imkânsızdır. [3] Ancak vâzıh bir başarının mevcudiyeti kâfi derecede bilinmektedir. Esas maksat büyük havuz kapağının işe yaramaz hale getirilmesi idi ki; bu yapılmıştır. Campbelltown tarafından dış Kesonun tahribine ilâveten iç ve dış kesonların imlâ tahliye tesisatı ve binaları tahrip edilmiştir. [4] Bundan başka liman tamir atölyeleri ve muhtemelen eski methalin kesonu da tahrip edilmiştir. Düşman bu durumdan ve kendi ateşinden bir çok güçlüklere maruz bırakılmış ve nihayet bunlara ilâve olarak limanda bulunan iki gemi de hasara uğratılmıştır.

---

[1] Takriben saat 19,05 (İngiltere yaz saati ile).

[2] Bunların birçoğu muhtemelen harp esiridir.

[3] Haziran 1942.

[4] 29 - mart saat 16,50 de havadan alınan fotoğraflarda, havuzun denize açılan büyü kapağının açık olduğu görülüyordu. Kapak kesin olarak yerinde değildi ve havuz su ile dolmuştu. İki adet 450 kademlik tankerin hâlâ havuzun kenarında bulunduğu ve en dışta bulunanından dumanlar çıkmakta olduğu ve içte bulunanın da meyletmiş vaziyette olduğu görülüyordu. Havuz ve limanda suyun sathında pek çok yağ vardı.

Bunun husule getirdiği manevî tesir büyüktür. Ve Alman kıt'alarından ve silâhlarından bazılarının diversiyona uğrayarak Biskay limanlarına celbedilmesine sebep olunmuştur. Bu tahriplere şunlar da ilâve edilebilir. Bir denizaltı gemisinin muhakkak surette tahribi veya muhtemelen batırılması. Bundan başka birçok düşman tayyarelerinin tahribi. Harakâtın b.r izahını yapan Plymouth Başkomutanı, muvaffakıyet hususunda baskının elzem olduğuna işaret etmektedir. Loire nehrine kadar görünmeden seyredebilmek, hava şartlarının sağladığı bir fevkalâdelik ve düşman keşif tayyarelerinin harekât yaptığı sahadan uzak geçen bir rota seçilmesi bu durumu sağlamıştı. Keza, Tynedale'in denizaltı gemisine karşı yapmış olduğu seri hareket neticesi 27 - Martta bu denizaltıyı muhtemelen batırmış olması harekâtın başarı ile sona ermesinde âmil olmuştur.

Son safhalarda Bnb. Ryder tarafından kullanılan yanlış işaretlerle büyük bir baskın elde edilmişti. Yaklaşma esnasında hiçbir karakol gemisine rastlanmamış olması bir tali eseri idi. Bu baskının tam mânasile elde edilmemesi, tatbik edilmiş olan bombardıman prensibinden ileri gelmiştir. Daima meşkûk bir âmil olan hava durumu, bombardıman tayyareleri tarafından hedeflerin tesbit edilmesine mâni olmuştur. Bundan dolayı da tayyareler bombalarını atamamışlardır. Fakat bu tayyarelerin tepede dolaşmaları düşman savunma vasıtalarının tetikte bulunması için kâfi gelmiştir. Bu tecrübelerin ışığı altında Başkomutanın işaret ettiği gibi "Ağır ve devamlı olmadıkça geceleyin bombardıman yapılmaması lâzımgeldiği„ sonucuna varılmıştır.

Asıl taarruza gelince; çıkarma plânı daha yumuşak noktalardan faydalanmak suretile kâfi derecede elâstikî değildi. Böyle nisbeten kolay çıkılacak olan bir nokta, eski methalin dış kapısı yanında vardı. Binaların üzerindeki silâhların susturulmasındaki güçlük zikre değer görülmelidir. Motorbotlar bu nevi harekât için uygun değildirler. Bunlarda kolaylıkla yangın çıkmakta ve personel için hemen hemen hiçbir korunma temin etmemektedirler. Bundan başka gürültüleri de fazladır. [1]

Netice olarak Başkomutan, şayanı hayret şekilde iş görmüş olan komando kıt'alarından kimsenin geri dönmemesi ve durumu anlatmamasına, yahut Campbelltown'dan herhangi bir subayın bu kahramanca hareketi anlatmamasına teessüf etmektedir.

"Neticeler, bunların başardıkları işlerin sessiz birer müşahidi olmalıdır„

---

[1] Bunların makine gürültüleri, sakin bir gecede 3 mil mesafede duyulabilirdi.

Ek. A

Deniz kuvvetlerinin kuruluşu

Geminin ismi	Tâbiye No.	Komutanı
Karargâh gemisi		
(Kıdemli deniz K. ve kara kuvvetleri K. bu gemide idi)		
314 No. lı Motorgambot [1]	0	Yzb. D. M. C. Curtis (Yedek gönüllü)
Motorlu vasıtalar		
1. Filotillâ		
Motorlu vasıta 192 [2]	1	Ön. Yzb. W. L. Stephens (yedek) gönüllüKd. K.
„ „ 262 [2]	2	Yzb. E. A. Burt (Yedek gönüllü).
„ „ 267 [2]	3	Yzb. E. H. Beart („ „)
„ „ 268 [2]	4	Yzb. A. D. B. X. Tillie (Yedek gönüllü)
„ „ 156 [1]	5	Yzb. L. Fenton („ „)
„ „ 177 [2]	6	Üsteğmen M.F. Rodier(„ „)
„ „ 270 [1]	7	Yzb. C. S. B. İrwin (Yedek)
„ „ 160	8	Yzb. T. W. Boyd. (Yedek gönüllü)
2. Filotillâ		
„ „ 447 [3]	9	Yzb. T. D. L. Platt yedek (4), 2. Flt. Kd.K.
„ „ 341	10	Yzb. D. L. Briault („ gönüllü)
„ „ 457 [2]	11	Yzb. T. A. M. Collier („ „)
„ „ 307	12	Yzb. N. B. Wallis („ „)
„ „ 443	13	Yzb. K. Horlock („ „) [4]
„ „ 306 [2]	14	Yzb. I. B. Henderson („ „)
„ „ 446 [1]	15	Yzb. H. G. R. Falconar(„ „)
„ „ 298 [2]	16	Üsteğmen A.Spraggon(„ „)

[1] Dönüş seyrini yapamıyacağı mülâhazasile kendi kuvvetlerimiz tarafından batırıldı.

[2] Kaybedildi.

[3] Muharebede battı.

[4] Yzb. Platt, 26 - martta ileri hareket emrinden sonra hastalanan Yzb. Wood'un yerine 2. filotillâ kıdemli komutanlığını deruhde etti. Yedek komutanlardan Yzb. Horlock, 443 № motorlu vasıta (13) ün komutanlığını, Yz. Platt yerine deruhte etti.

Hücumbotu

74 No.lı hücumbotu(2)	17	Üsteğmen R. C. M. V. Wynn	(yedek gönüllü).

Blok gemisi

Campbeltown	—	Önyzb. S. H. Beattie	(muvazzaf)

Refakat muhripleri

Tynedale	—	Önyzb. H. E. F. Tweedie	(muvazzaf)
Atherstone	—	Önyzb. R. S. Jenks	(„)

Dönüşteki takviye kuvvetleri

Cleveland	—	Bnb. G. B. Sayer	(muvazzaf)
Brocklesby	—	Önyzb. M. N. Tufnel	(„)

Ek B.

Motorlu vasıtaların başından geçenlerin özeti

1. Filotillâ

Motorlu vasıta 192 (No. 2)	Eski methale varmadan ateş aldı ve eski mendirekte karaya oturdu. Sağ kalanlar 10 yarda mesafedeki sahile çıktılar.
" " 262 (No. 2)	Bir haber alınamadı.
" " 267 (No. 3)	Bir haber alınamadı.
" " 268 (No. 4)	Bir haber alınamadı.
" " 156 (No. 5)	Sancak kolonanın beşinci gemisi idi. Eski methale vâsıl olamadı. Komutanı, komandoların komutanı ve mürettebatından pek çoğu yaralandı. Eski mendireği bordaladığı zaman, pruvasından geçmekte olan iskele kolona botlarile çarpışmaktan kaçınmak maksadile iskeleden 360 derecelik bir dönüş yaptı. Bundan sonra kapaklara baştan kara etti. (Eski methalde olması muhtemeldir.) Eski mendirek ile infilâk eden havuz arasında yanan bir motorlu vasıta gördü. Takriben bu sırada geri çekilme için veri atıldı. Bu sırada Campbeltown'ın kıç tarafında bir motorlu vasıta gördü (6 No. olmalı), 4 tanesinin havuz ile eski mendirek arasında yanmakta olduğunu, 2 tanesinin sancak omuzlukta ve 2 tanesinin de iskele kemerede geri çekilmekte olduğunu gördü. Diğer birini daha sonra nehrin yukarı tarafında gördü. Dümen makinesi bozulduğundan ve tek makinesi çalıştığından sahili tutmak imkânsızdı. Bu sebepten yolu üzerindeki iki bataryayı susturarak ve iki ışıldağı körleterek geri çekildi. 28 - Mart öğleden evvel mürettebatı Atherstone'a nakledilerek gemi terkedildi ve müteakıben bir Heinkel tarafından bombalanarak batırıldı.

Motorlu vasıta 177 (No. 6) Sancak kolonanın art gemisi. Hâmil olduğu kıt'aları muvaffakıyetle eski methale çıkaran Campbeltown'ın mürettebatını kurtaran motorlu vasıtadır. Geri çekildiğini saat 02,20 de ve yolda isabet aldığını rapor etti.

» » 270 (No. 7) Pruvada 314 No. lı motorgambot ve 8 No. ile birlikte mevki almıştı. 28 - Mart saat 14,00 te, dümen donanımı ile yardımcı dümen donanımını hasara uğratan, kıç taraftan bir isabet aldı. Geri çekildi ve bot batırılarak mürettebatı Brocklesby'ye nakledildi.

» » 160 (No. 8) Pruvada 314 No. lı motorgambot ve 7 No. ile birlikte mevki almıştı. Kendisini makas ateşine alan mevzilerle muvaffakıyetle savaştı ve onları susturdu. Güney mendireği yanında bulunan ve Haro gemisi olduğu sanılan bir gemiye torpito atışı yaptı. Müteakıben cesurane bir hareketle 9 No. nın mürettebatını kurtardı ve saat 02,20 de tek makine ile geri çekildi. Yolda bir Heinkel 111 in düşürülmesine yardım ettikten sonra 12 ve 13 No. larla birlikte İngiltereye döndü.

2. Filotillâ

» » 447 (No. 9) İskele kolonanın rehber gemisi. Eski mendireğe yaklaşırken topları muharebe dışı edildi ve mürettebat öldürüldü. Mendireğin kuzey kenarına doğru seyrederek kızaklardan 10 kadem mesafede karaya oturdu. Komando kıt'alarından pek çoğu ağır ateşler ve el bombalarile öldürüldü veya yaralandı. Geri çekildi fakat makine dairesine aldığı bir isabetle muharebe dışı oldu ve mendireğin güney sahiline sürüklendi. Komutanının da bulunduğu sağ kalan mürettebatı 8 No. tarafından kurtarıldı. Bundan kısa bir müddet sonra da infilâk etti.

» » 341 (No. 10) Makine ârızasından ötürü nehre giremedi. 27 - Mart saat 20,30 da içindeki kıt'aları 15 No. ya nakledildi ve en fazla yapabildiği sürat 11 mil ile kafileyi takip ettise de tema-

sı kaybetti ve yalnız başına İngiltereye döndü. Ushant'ın 100 mil batısında bir Foke Wolf tayyaresi gördü ise de taarruza uğramadı.

Motorlu vasıta	457 (No. 11)	İskele kolonanın ikinci gemisi. Eski menderek yanında karaya giderek yandı. Sağ kalanlar muhtemelen sahile çıktılar.
Motorlu vasıta	307 (No. 12)	İskele kolonanın üçüncü gemisi. 9 No. nın yanından geçerken eski mendireğe çok yakın düştü. Kendi üzerine bomba atan en aşağı 4 Almanı öldürdü. Fakat pek çok hasara uğradı ve karaya gitti. Komando kıt'ası K. ile müşavereden sonra geri çekildi ve nehrin doğu kenarına giderek oradaki batarya ve ışıldaklarla muharebeye tutuştu. Saat 02,30 da geri çekildi. Yolda bir ticaret gemisine isabet sağladı. 8 No. ya rasladı ve onun yanında kaldı. Yolda bir Heinkel 111 in düşürülmesinde yardım ettikten sonra 2 ve 12 No. larla birlikte İngiltereye döndü.
„ „	306 (No. 14)	Haber alınamadı.
„ „	298 (No. 16)	Haber alınamadı.
„ „	446 (No. 15)	İskele kolonanın artçı gemisi. 27 - Mart saat 20,30 da 10 No. nın mürettebatını aldı ve ana kuvvete, Sturgeon'u geçerken yetişti. İskele mendirek yanında bütün silâhları muharebe dışı edilmek suretile isabet aldı. Fakat iki Lewis makinelitüfeği çalışıyordu. Tekrar teşebbüs için döndü fakat komando kıt'aları komutanı öldürüldü ve askerlerin pek çoğu yaralandığından geri çekildi. Ertesi sabah yaralıları Athersotne'a nakletti ve bilâhare batırıldı.

Ek C.

İngiliz kuvvetlerinin silâhları

	4 pus. (çift maksatlı) 4 pus.	12 Fund.	3. Fund.	2. Fund.	İkizli Lewis	Lewis	Lewis	Orlikon	5 pusluk
M. G. B. 314	—	—	—	1	1	—	—	—	4
M. Vasıta 192	—	—	—	—	2	2	—	2	—
M. „ 262	—	—	1	—	—	—	6	2	—
M. „ 267	—	—	—	—	—	—	2	1	—
M. „ 268	—	—	1	—	—	—	4	2	—
M. „ 156	—	—	1	—	1	2	—	—	—
M. „ 177	—	—	1	—	1	2	—	—	—
M. „ 270	—	—	1	—	—	—	10	—	—
M. „ 160	—	—	1	—	1	2	—	—	—
M. „ 447	—	—	—	—	—	—	8	2	—
M. „ 341	—	—	1	1	2	2	—	—	—
M. „ 457	—	—	—	—	2	2	—	—	—
M. „ 307	—	—	1	1	2	2	—	—	—
M. „ 443	—	—	1	1	2	2	—	—	—
M. „ 306	—	—	1	—	1	2	—	2	—
M. „ 446	—	—	—	—	1	2	—	2	—
M. „ 298	—	—	—	1	1	2	—	2	—
Hücumbotu 74	—	—	—	—	—	10	—	—	—
Campbeltown	3	1	—	—	—	—	—	—	2
Atherstone	4	—	—	1	—	—	2	2	—
Tynedale	4	—	—	1	—	—	2	2	—
Cleveland	4	—	—	1	—	—	2	2	—
Brocklesby	4	—	—	1	—	—	2	2	—

Ek D.

St. Nazaire'e yapılan taarruzdan sonra müşahede [1] edilenler

28 - Mart - 3 - Nisan - 1942

Taarruzdan sonraki olaylara ait müteakıp haberler, tersanede telsiz ve elektrik atölyesinde çalışan bir Fransız işçisinden elde edildi. Taarruzun ertesi günü 28 - martta, bütün liman sahasına kimsenin girmesi yasak edildiğinden bu işçi çalışamadı. Fakat kasabadaki bir evden, saat 10,00 a kadar infilâkların da vuku bulduğu yangını gördü. İki saat kadar bir sükûnet sürdü ve takriben öğleyin büyük bir infilâkla bütün şehir sarsıldı ve evlerin camları kırıldı.

Ertesi gün 29-martta, (Pazar günü idi) bu haberci evde kaldı. Bir B. B. C. neşriyatı havuz kapağı ve Campbeltown'ın macerasını nakletti ise de (Bu neşriyata göre muhrip sabahleyin erkenden infilâk etmişti) öğleyin vuku bulan infilâktan bahsetmedi.

30-Mart günü bu haberci mutadı üzere işe gitti. Fakat havuz kapağının doğusunda bulunan atölyeye gideceği yerde, tahrip edilmiş olduğu rapor edilen havuz kapağını görmek üzere oraya gitti. Kendi fabrikasının ötesine giderken onu kimse dudurmadı.

Havuz kapağı hakikaten tahrip edilmişti ve Campbeltown'dan eser yoktu. Ancak ötede beride bir kısım enkaz vardı. Fakat onu hayrete düşüren mesele etra'taki maktûl insan sayısı idi. Kapağın her iki tarafında her köşe kol bacak kafa ve dahilî aksam ile dolu idi Dağılan parçalara bakarak bunların Almanlara ait olduklarını anladı. Kara işçi partileri geri kalanları bir araya toplamakta ve toprak üzerine, ne yaptığını bilmez bir halde kum atmakla meşgul oluyorlardı.

Atölyeye döndüğü zaman orada çalışan bazı Almanlardan ne olup bittiğini öğrendi. Campbeltown ana kapak üzerine bindirmiş ve orada sağlam bir vaziyette kalmıştı. Sabah ışıyıncaya kadar orada kalmış, bundan sonra kapağın her iki tarafı kıt'alar tarafından kuvvetli bir kordon altına alınmıştı. Ayni zamanda kıdemli Deniz komutanı (Haberci, bunun bir Amiral olduğunu zannediyor) nı da ihtiva eden 40 kişilik bir teftiş partisi, geminin buradan en iyi nasıl çıkarılabileceğini tetkik için gemiye çıkmışlardı [2]. Birçok meraklı Alman askeri gemi etrafındaki mik-

[1] Habercinin derecesi - C

[2] Campbeltown'ın infilâk edip etmiyeceği hakkındaki meraklarını teskin uğruna, Almanlarla birlikte iki İngiliz subayının da hayatını feda ettiklerine dair birçok raporlar alınmıştır.

tarı arttırmıştı. Gemi havaya uçtuğu zaman gemideki subaylarla birlikte bunlar da süprüldüler. Görünüşe göre gemide olduğu kadar sahildeki ölü subay adedi de fazla idi. Bu müteakıp hâdiselerle tevafuk göstermekte idi. En mutedil tahminler bu ölü listesini 300 olarak gösterdi fakat halk bunun 400 e yakın olduğuna inanmakta idi. Muhbir pazartesi gününe kadar toprak üzerinde kalmış bulunan cesetlere bakarak bu miktarın daha fazla olduğuna inanmaktadır.

O gün, çalıştığı atölyede işler aksak bir vaziyette devam etti. Haberci öğleden sonra kuru havuzların güneyindeki bir gemiye bazı telsiz işleri için gitti. Saat 16,30 sularında diğer şiddetli bir infilâk duyuldu ve herkes işlerini bırakarak ne olduğunu görmek için havuza doğru koşuştu. Eski liman methali yakınındaki bir elektrik direğinde çalışan, habercinin arkadaşlarından birisi infilâkın tesirile bulunduğu yerden denize fırlamıştı. Bu, tavikli bir torpitonun havuz kapağında patladığını zannetmişti.

Saat 17,30 sularında diğer bir infilâk, methalin kalan kısmını da berhava etti. Kargaşalık husule geldi. Bulunduğu sahadaki diğer işçilerle birlikte bizim haberci de geri kalan havuz kapağı üzerindeki köprü üzerine koştu. Burası Fransız ve Alman işçilerile dolmuştu. Fakat nöbetçiler bunların geçmelerine mâni oluyorlardı. İşçiler bu nöbetçileri geri atarak bisikletlerini mânilerin üzerinden aşırdılar ve köprünün üzerine hücum ettiler. Alman nöbetçiler ateş açtılar ve bu, limanda umumî bir ateşin açılmasına bir işaret oldu. Makinelitüfekler limanı terketmek istiyen Fransız işçileri üzerine çevrildi. Bu karmakarışık kıtalde 280 Fransız işçisi öldürüldü.

Haberci, arkadaşının yanında öldüğüne şahit oldu. Kendisi de köprünün kuzey doğu cihetinde 100 yarda mesafede bulunan bir siperde saklanmağa muvaffak oldu. Burada, ateşin kesildiği gece yarısına kadar kaldı. Mevcut olmıyan düşmana karşı her cins silâh ateş etmekte idi. Alman askerleri pazar günü öğle üzeri vuku bulan infilâkta birçok subaylarını kaybetmişler ve her köşede İngiliz komandolarını görmüşlerdi. Bunlar hususile her hâki elbiseliye ateş ediyorlardı.

Liman sahasında inşaat işlerinde çalışan pek çok sayıda O.T. (1)ler vardı. Bu Almanlar da paniğe karıştılar ve makinelitüfek ateşlerile telef oldular. Bunların hâki elbiseleri İngilizlerin (Battle Dress) lerile karıştırılmıştı. Bunlardan birçoğu kaçarlarken bizim habercinin gözleri önünde öldürüldüler. Diğer pek çokları da Penhout civarında işlerini terkettiklerinden öldürüldüler. Birkaç gün sonra liman bölgesini gezen haberci, Penhout sokağına - Penhout havuzunun kuzey yolu - bakan evlerin tüfek ve top mermilerile delik deşik olduğunu gördü. Burada muhayyel bir düşmana karşı ağır bir muharebe cereyan ettiği aşikâr olup Alman O.T. (İşçi partileri) lerinin kaybı çok ciddî idi. Karanlık bastıktan sonra

muharebe, Alman askerleri arasında devam etti. Birkaç gün sonra durum normalleştiği zaman, haberci 300 - 400 Alman mühendis, işçi ve askerinin bu akşam üzeri muharebesinde telef olduğunu öğrendi.

Haberci sıra geldikçe, B.B.C. neşriyatında Fransız halkının bu akından sonra iki üç gün Almanlara karşı nasıl ayaklandıklarını ve muharebe ettiklerini dinledi. Halbuki durum böyle değildi. Akının vuku bulduğu günün sabahı muhtemelen 50 kişiden daha az Fransız ayaklanabilmişti. Her hal ve kârda Fransızların elinde pek az silâh vardı. Haberci, bizimle beraber muharebeye giren bir Fransızı şahsan tanımaktadır. Bu liman iaşe istasyonunda bulunan Sous-Chef de la gare idi. Bir tabancası olan bu adam muharebe esnasında öldürüldü. Fransızların mukavemetine atfedilen limanda ağır ateş teatisi, tavikli torpitonun infilâkından sonra husule gelen panikte silâhsız işçilere karşı açılan ateşten başka bir şey değildi.

Bu hafta salı gününden perşembe gününe kadar bütün liman sahasına kimse sokulmadı ve haberci de iş göremedi. Bu günler zarfında eski St. Nazaire kasabasındaki bütün halk tahliye edildi ve Chateaubriand'a gönderildi. Bu sahada da habercinin St. Nazaire'den ayrıldığı 15 - nisandanberi sivil halk bulunmamaktadır. Akından sonra Fransız halkından 100 kişinin rehine olarak alındığını işitti fakat bunların idam edilmemiş oldukları kanaatindedir. Almanlar 280 Fransız işçisinin vahşiyane katliâmile iktifa ettiler.

Bütün İngiliz esirleri kamyonlarla La Baule'e taşındı. Yaralılar da bu kamyonlara, hiçbir tıbbî itina gösterilmeksizin konuldular. Sadece Alman esirleri hasta nakliye arabalarile taşındılar. Bu vak'a diğer bir haberci tarafından teyit edilmiştir. Bu habercinin bir Fransız doktorundan işitmiş olduğuna göre İngiliz yaralılarına, 4 gün sonra La Baule'deki Royal Hotel'e gidinceye kadar hiçbir tıbbî dikkat ve itina gösterilmemiştir. Bunlar burada bir gün kaldıktan sonra Rennes'deki Hôpital Complimentaire'e götürülmüşlerdir. Bu hastanede bunlara sadece Fransız doktorları bakmış ve hasta bakıcıları da erkek Senegallilerden ibaret bulunmuştur. Bu habercinin dayandığı kaynak hastanenin bütün teşkilâtını bilen Rennes'li bir doktordu.

Plymouth
0125/29
Eddystone
Falmouth
1447/26.
50°
Scilly Is
2038/28
Falmouth'a
Vasıl oldu 29 öğleden evvel
B
2300/26
Ushant
BREST
C
Cleveland ve.
Brocklesby
nin konvoydan
ayrılışı saat 1900
29 Mart
49°
48°
Takribi rota
0400/27
Belle Ile
St NAZAIRE
Le Chatellier Shoals
Takribi 1900/28
1530/28
C
0705/27
Mot. Vasıta. 13, 8 12 nin
raporu saat 15.45. 28/Mart
Dz. Aitı
ile muharebe
M.G.B. 314
M.L's 7, 15
battı 1343/29.
2 Fransız balıkçı gemisi
batırıldı 1204/27
Tynedale ile
Atherstone
tarafından 27/28
gecesi karakol.
Y
47°
2215/27
Z
0800/28
0900/28
R.V. Cleveland
E
2005/27

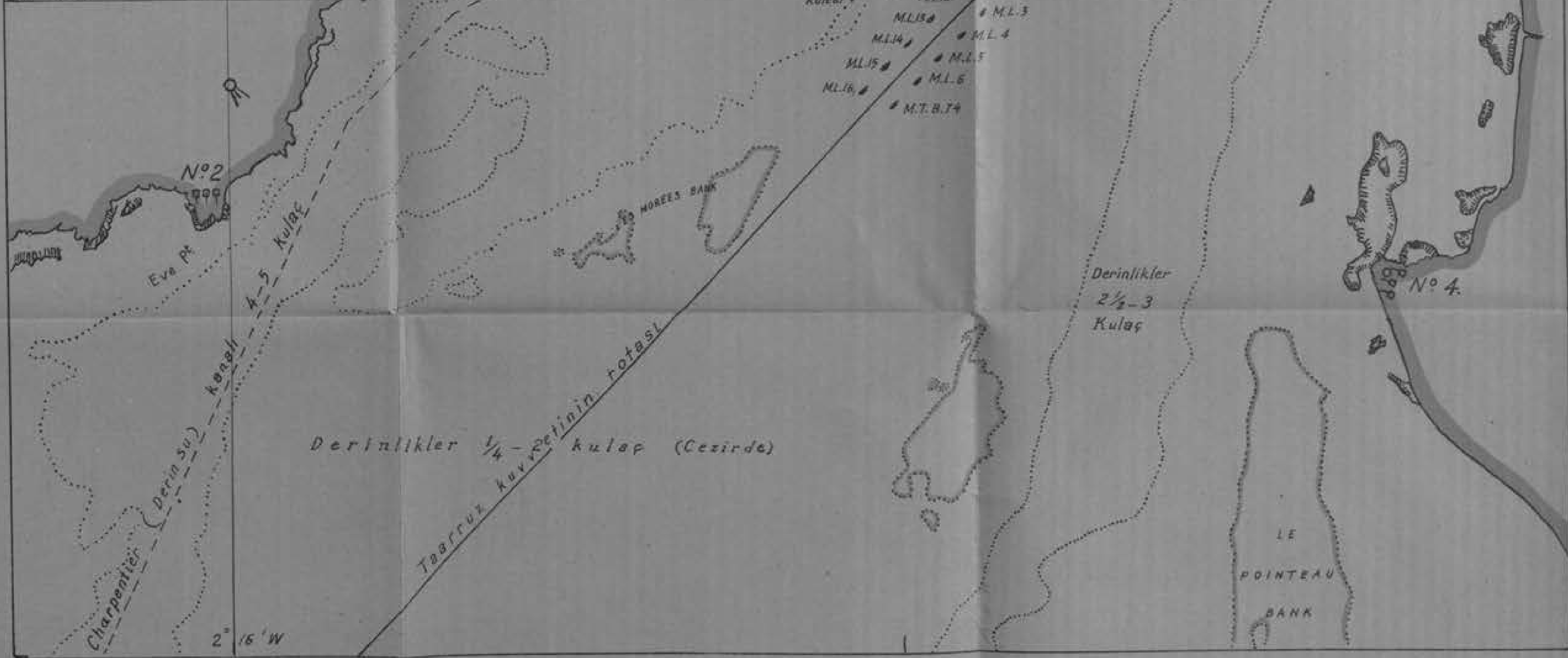
10 A/S VURUCU KUVVETİNİN SEYİR YOLLARI
(St. NAZAİRE TAARRUZUNDAN EVVEL VE SONRA)
27/28 Mart 1942
Bütün vakitler Britanya yaz saatidir (Mın. 1)

46°

Gidişteki yol ————————
Dönüşteki yol —·—·—·—
13, 8, 12 № Motörlü vasıtaların dönüş yolu — — — —

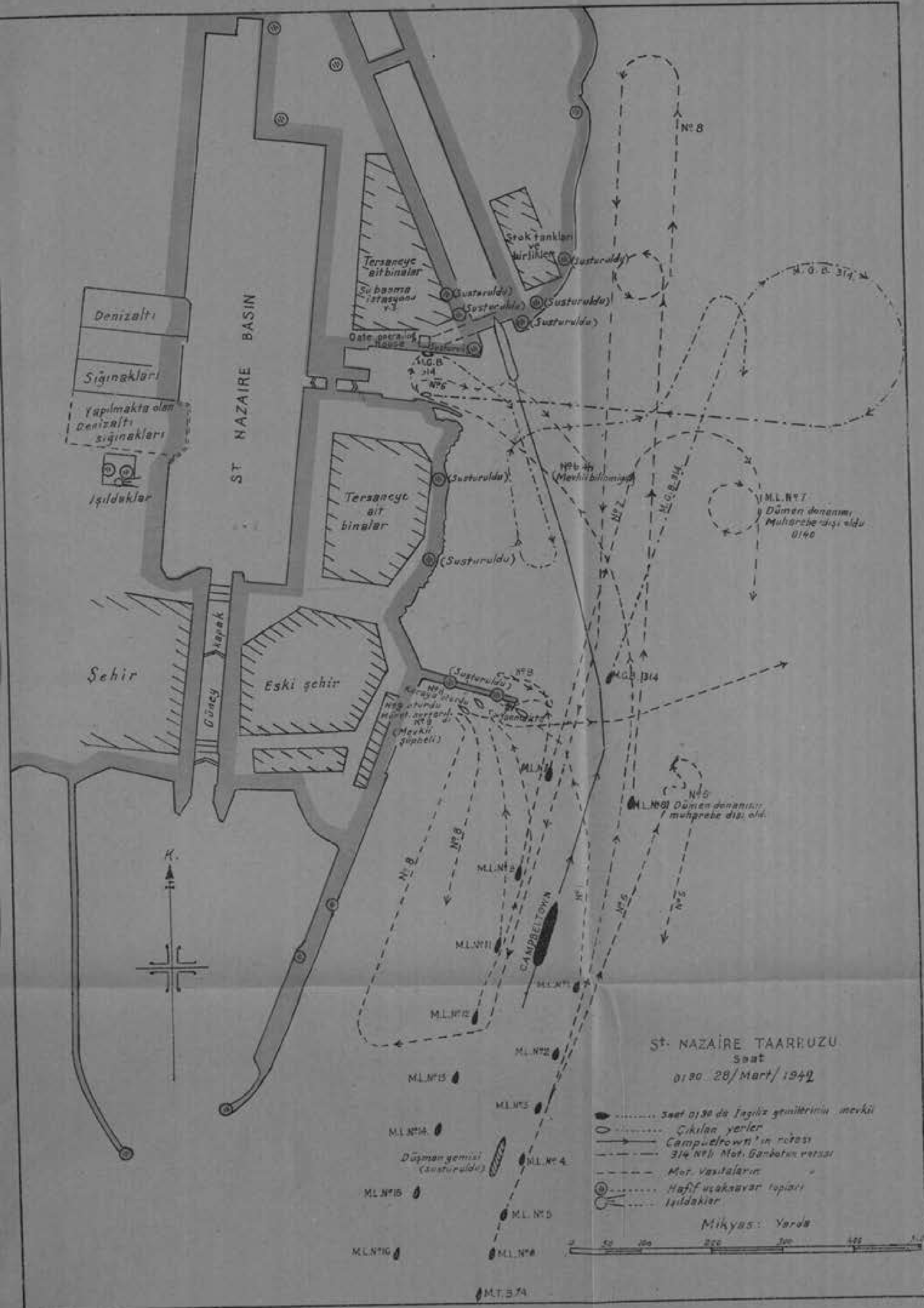
8° W
7°
6°
5°
4°
3°

KROKİ 4.

St NAZAİRE TAARRUZU
27/28 Mart 1942
YAKLAŞMA
İlk ateş açıldığı zaman kuvvetlerin mevkii
Düşman savunmasının takribî mevkileri
2989 No lı haritadan alınmıştır
Ağır uçaksavar bataryaları (3:4 top)
Hafif yalama ateşi yapan silâhların mevkii
Sahil bataryası (Yatık yollu) (3:4 top)
Işıldaklar
Mikyas
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Gomine
St NAZAİRE
Eski methal
Mindin Pt.
GRANDE ROAD
MINDIN BANK
La Ville-ès-Martin
No 3
0125/28
Işıldak yakıldı
M.C.B. 314
0129/28
M.L. 7
M.L. 8
Campbeltown
M.L. 1
M.L. 2
M.L. 3
M.L. 4
M.L. 5
M.L. 6
M.T.B. 74
M.L. 11
M.L. 12
M.L. 13
M.L. 14
M.L. 15
M.L. 16
Les Morées Kulesi
BONNE BAY CHANNEL
47° 15' N
No 2
Eve Pt.
MORÉES BANK
Charpentier (Derin su) kanalı 4-5 Kulaç
Derinlikler 1/4 - 2 kulaç (Cezirde)
Taarruz kuvvetinin rotası
Derinlikler 2½-3 Kulaç
No 4
LE POINTEAU BANK
2° 16' W

KROKİ 5.

St NAZAIRE BASIN
Denizaltı
Sığınakları
Yapılmakta olan Denizaltı sığınakları
Işıldaklar
Tersaneye ait binalar
Su basma istasyonu
Gate operating house
(Susturuldu)
Şok tankları ve birlikler
Tersaneye ait binalar
Şehir
Eski şehir
Güney
kapak
K.
CAMPBELTOWN
M.G.B. 314
Mevkii bilinmiyor
M.L. N° 7 Dümen donanımı Muharebe dışı oldu 0140
Dümen donanımı muharebe dışı old.
Düşman gemisi (susturuldu)
M.L. N° 11
M.L. N° 12
M.L. N° 13
M.L. N° 14
M.L. N° 15
M.L. N° 16
M.L. N° 4
M.L. N° 5
M.T.B. 74
St. NAZAİRE TAARRUZU
Saat
0130 28/Mart/1942
Saat 0130 da İngiliz gemilerinin mevkii
Çıkılan yerler
Campbeltown'ın rotası
314 N° lı Mot. Ganbotun rotası
Mot. Vasıtaların
Hafif uçaksavar topları
Işıldaklar
Mikyas: Yarda